

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.

Pe un jum. . 14 "

Pe o lună . 2-40 "

Nr. de Duminică

pe un an . 5 Cor.

Pentru România și

America . 10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-

mania și străinătate pe

un 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deak Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.
Mulțumite publice și Loc de
achiziție costă fiecare șir 20 fr.
Manuscrisurile nu se ma-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Soluția contelui Tisza.

Două soluțiuni logice și raționale se pot da chestiunii naționale. Una poate preciza politica zdrobirii și exterminării depline cu ținta finală a maghiarizării, alta a renunțării la orice cucerire națională, la orice asimilare și acordarea deplinei libertăți naționale în cadrul statului.

— Numai aceste două soluții pot fi motivate și susținute în mod logic.

Căci sau i-se recunoaște unui popor dreptul de existență națională și atunci trebuie să i-se acorde *totul și toate* drepturile de ordin național, fără nici o restrângere, în *toate* domeniile vieții naționale până la limitele puse de unitatea statului, sau nu i-se admite acest drept de existență națională și atunci trebuie să i-se refuze *toate* drepturile naționale în *orice* domeniu al vieții publice. În cazul acesta naționalitatea lui trebuie redusă la domeniul incontrolabil al vieții particulare. Nici o manifestare publică, *colectivă* nu trebuie îngăduită în limba lui și trebuie oprită tipărirea oricărui produs de presă, carte sau ziar în limba asta, cum se face cu cele 25 de milioane de ruteni în Rusia. Limba lui trebuie să fie pusă *auf den Aussterbeetat*, cum zic germanii; trebuie redusă la rolul unui *patois*, menit să se ofilească și să se stingă încet, cum se strănăște o bucurie lăsată fără ploaie și fără lumină. Limba cealaltă, cea cuceritoare, a stăpânitorilor, a »statului«, trebuie să străbată și să-i ia locul treptat, ca o lumină ce pătrunde întâi la suprafața lucrurilor și alungă pe încetul umbra din colțșorul cel mai ascuns.

Aceste sânt cele două soluții definitive cu puțință ale chestiei naționale. Spunem într'adins soluții *definitive*. Căci fără îndoială ele singure pot fi definitive, pe când orice altă soluțiune care ar încerca un compromis între cele două extreme, nu poate fi *definitivă*, prin urmare nu poate primi numele de *soluție*, ci e numai o *stare* provizorie, o fază trecătoare de tranziție fie spre una, fie spre alta din cele capete opuse ale drumului, fie spre desnaționalizare, fie spre deplină libertate națională. E lungă calea dintre cele două extremități și orice punct al ei reprezintă una din multele »soluții« provizorii cu puțință, dar nici unul nu poate fi definitiv și niciodată evoluția lucrurilor nu se oprește la unul din acele puncte. Ea se află în veșnică mișcare, înaintare sau întoarcere, tinzând în mod irezistibil fie spre unul, fie spre celalalt din cele două puncte finale: numai acolo este stare pe loc și liniște absolută. Două puteri vor lucra necontenit și în senz opus asupra lucrurilor, căutând fiecare să le împingă spre una din cele două capete. Din acțiunea lor va urma o rezultantă ce se schimbă din clipă în clipă și produce situațiile trecătoare, avan-

tajoase sau desavantajoase pentru părți. După cum poporul atacat în naționalitatea sa are libertate numai pe *unele* terene ale vieții naționale sau pe toate terenele, dar în grad mai mare sau mai mic, în măsura asta el e mai aproape sau mai departe de țelul final al dorințelor sale.

Pentru ce e cu neputință un compromis la calea de mijloc? Pentru că viața națională a unui popor nu se poate realiza decât prin deplinătatea tuturor drepturilor naționale în toate domeniile și direcțiile vieții colective. Nu i-se poate acorda învățământul național fără administrație națională bunăoară, căci poporul crescut în limba sa cere cu tot dreptul să fie administrat în limba pe care o știe mai bine și în care se petrece toată viața lui intelectuală și sufletească. Dacă invers i-se va da numai administrația națională fără instrucție în limba sa, el va cere să fie instruit în limba de care are nevoie în viața sa practică și în contact cu dregătorii. Tot asemenea nu i-se poate acorda o măsură mai mică de drepturi pe toate terenele vieții. Nu i-se poate refuza administrația sau justiția națională la orașe dacă i-se acordă la țară pentru săteni. Nu i-se poate refuza învățământul secundar sau universitar în limba națională, dacă i-se acordă în școlile primare sau secundare.

În sfârșit nu i-se poate lua dreptul de viață *politică* națională pentru mai multe motive. Mai întâi pentru că nu este logic a i-se lua dreptul vieții naționale în domeniul politic dacă i-se recunoaște în celelalte domenii de manifestări publice ca învățământul, cultura, administrația etc. Este firesc și logic ca iel să fie cărmuit politicește tot de fii săi, de un neam cu el, și este imposibil ca aceștia să nu formeze *un singur partid* deosebit de străini. Și apoi având chiar aceste libertăți naționale, el trebuie să aibă puțință de a le apăra prin partidul sau partidele sale *naționale* și nu-și poate încredința interesele tocmai poporului potrivit. Iar dacă nu va avea toate libertățile naționale, va avea și mai mult nevoie de un partid național spre a le cuceri prin luptă politică.

Oicum vom privi prin urmare chestiunea asta, trebuie să recunoaștem oricărui popor dreptul vieții naționale *depline și neștirbite*. Viața lui națională e un *complex absolut unitar, organic* de manifestări publice, un mecanism unitar ruajul căruia nu se poate construi decât *dintr'o singură materie* și în care roțile de fier nu se pot îmbuca cu roți de lemn, de mucava sau de altă materie.

În orice punct am căuta să introducem o limbă străină în manifestările lui, unitatea vieții sale ar suferi, el ar trebui să învețe și să-și trăiască viața sufletească în mai multe limbi iar puterea lui de viață l'ar împinge în chip irezistibil spre eliminarea acelei părți intruse de străinism.

În realitate libertatea deplină a vieții naționale se întâlnește în puține state poliglote. O găsim în Elveția și o găsim la polonii Austriei. Aici nici nu există o chestiune națională, căci ea este de prisos, libertatea națională fiind deplin realizată. Dimpotrivă în cele mai multe state poliglote ea nu-i realizată. Situația națională a acestor popoare nu poate fi însă citată ca o dovadă sau ca un argument, cum face contele Tisza care citează împotriva noastră pe polonii Prusiei și pe — ciangăii Moldovei, spre a arăta că noi avem mai multe drepturi ca aceste popoare.

Dacă contele Tisza dorește să argumenteze cu cazuri de asuprire națională și mai mare ca a noastră, îi servim noi bucuros pilde și mai grave decât aceste: rutenii și românii din Rusia, italienii din Franța, provansalii din aceiaș țară, bascii din Spania etc. etc.

Dar aceste pilde nu dovedesc nimic sau dovedesc tot teza noastră. Situația acelor popoare nu reprezintă o *soluție definitivă* ci o *stare de tranziție*, de luptă națională, fie chiar surdă și inconștientă, dar reală. Pretutindeni în aceste locuri există o chestie națională care tinde și aici ca și la noi spre una din cele două soluții definitive: moarte națională sau viață națională deplină. Este o întâmplare că ele se găsesc într'o fază mai înăpoiată a libertăților naționale ca noi. Dacă contele Tisza le citează pe ele contra noastră, cu acelaș procedeu noi îi vom cita contra lui popoarele cari se află într'o fază mai înaintată decât noi, bunăoară pe cehii, italienii, slovenii și românii din Austria, pe sașii din Ungaria, pe grecii din Turcia etc.

Care e rostul acestor expuneri?

Credem că oricine a ghicit legătura lor cu recentul discurs al contelui Tisza. Soluția lui e un compromis între cele două soluții extreme, singure logice a oricărei chestiuni naționale. Contele Tisza înțelege că nu mai îndrăznește a propovădui nimicirea noastră totală pentru simplul motiv că e cu neputință.

Dar șovinismul său unguresc nu-l lasă să facă nici concesiunea cealaltă a libertății naționale depline pentru nemaghiari. Prea sânt multe și frumoase privilegiile naționale în posesiunea cărora se află azi poporul unguresc în dauna noastră, și egoismul orb al celor *beati possidentes* nu-l lasă nici pe el să le sacrifice de bună voie, deși cu durere și cutremur în suflet el înțelege că *trebuie* să dea măcar ceva din prea multul de drepturi al neamului său.

Astfel a ajuns contele Tisza la »soluția« sa: a ne da ceva, pentru a nu ne da totul. Nu știm încă în ce va consista acest *ceva* ce este dispus să ne dea, discursul său în privința asta e de o nelămurire ciudată și cuvintele multe-multe par mai mult a-i servi spre a-și ascunde ideile și »soluția« decât spre a o da pe față.

Intr'un discurs mai vechiu, rostit pe timpul campaniei electorale, el a făcut unele indicații vagi, spunând că ne recunoaște dreptul culturii naționale. Dar contravaloarea ce ne cere pentru asta e renunțarea la viața politică. Oricare ar fi însă soluția sa, ea e una din soluțiile provizorii, e un compromis care se oprește la calea jumătate. Contele Tisza nu recunoaște libertatea vieții politice, probabil nici dreptul administrației naționale, și în schimb el ne oferă concesiunea culturii naționale, o concesiune care probabil va consista în retragerea circularii de catechizare și poate, dar improbabil, în modificarea legii școlare a lui Apponyi. Iată toată faimoasa-i »concesiune«. El ne admite un singur teren al vieții naționale, spre a ne lua toate celelalte și pe acest singur teren el nu face decât să ne redea ceia ce am avut și avem în parte și azi, (căci circulara de catechizare se știe că nu se execută, grație rezistenței bisericii noastre) fără a adauga nimica la măsura necompletă de drepturi ce am avut și mai înainte pe terenul învățământului național. Am fost noi mulțămiiți cu drepturile de învățământ național înainte de Apponyi? Unde sânt școlile de stat românești, primare și secundare, cerute de legea naționalităților? Unde-i universitatea românească pe care nici legea asta nu ne-o admite?

Va să zică contele Tisza nu ne promite nici măcar pe acest singur teren al culturii libertatea națională deplină. Iar în schimbul acestei »concesiuni«, el ne cere tot restul vieții naționale, cere renunțarea la tot ce cuprinde programul național, administrație, justiție românească egalitate politică, bazată pe votul universal etc.

Aceasta-i faimoasa soluție a contelui Tisza: una din cele mai mizerabile din jumătățile de soluții ce se pot da unei chestii naționale. E mai puțin de o jumătate de soluție, nu e nici o zecime din soluția dorită de noi. Ea e mult mai aproape de extremul celalalt al desnaționalizării, al sdrobirii noastre depline, decât de extremul

spre care tindem noi, libertatea națională. E o soluție nedesăvârșită, șchioapă și oarbă și nici odată nu vom consimți să ne reducem viața națională la măsura propusă de contele Tisza.

Înțelegem pe Mocsáry și înțelegem pe Bánffy cari au dat ei singuri cele două soluții extreme ale chestiei noastre, dar nu înțelegem pe contele Tisza care se oprește la calea de mijloc, de un sfert sau de o zecime.

Dacă contele Tisza ar realiza »soluția« sa, ea nu poate crea decât o fază provizorie, un popas pe calea spre țelul libertății naționale depline. Dacă el visează ca să dea chestiei noastre. O soluție definitivă se înșeală.

Prin soluția sa, contele Tisza ne mărturisește însă altceva, ceia ce nu vrea să spuie. El mărturisește că cu toată »biruința« sa electorală, sântem departe de a fi sdrobiți și că trebuie să ni-se facă concesiuni. În soluția sa se cuprinde o mărturisire prețioasă: neputința de a ne desnaționaliza. Ea cuprinde renunțarea la unul din cele două soluții extreme, ca imposibilă și irealizabilă și mărturisirea că trebuie să ni-se dea ceva. Și pentru a nu ajunge la extremul celalalt: libertatea noastră deplină, contele Tisza ne oferă ceva spre a nu fi nevoit să dea totul.

Petru aceia în gestul lui de ipocrită generozitate cu care ne oferă concesiunile sale, noi nu vedem decât un semn de slăbiciune a pretinsului »biruitor« din campania electorală. Unde s'a văzut un biruitor deplin, să facă de bună voie concesiuni celui învins. Prin acest gest se mărturisește alt sentiment decât generozitatea, sentimentul palid și tremurând al fricei de cel învins care se va ridica și își va înalta mai furios și mai primejdios decât oricând. A fost o biruință filipică, domnule conte, și sentimentul acesta te face să dai de bună voie ceia ce însă biruitorul nu vrea să primească, ci urmează lupta înainte și-ți va smulge în curând tot ce i-se euvine!

Discursul lui Tisza și Români. Ziarului »P. Lloyd« i-se telegraliază din București: »Discursul contelui Tisza a făcut în cercurile politice de aici o impresie excelentă; cercurile politice văd în acest discurs tendința personalităților politice ungurești de a ajunge la o înțelegere sincă cu românii din Ungaria și de a strânge la mai mult legăturile prietenești cu România«.

Grație liberalismului guvernelor ungurești ziarele din România ne vin numai tot două-trei zile, așa încât numai din »Lloyd« putem afla despre »impresia excelentă« ce a făcut în București discursul lui Tisza.

— **Alegerea dela Ighiu.** În »Tipografia nouă« din Orăștie a apărut, în broșură, un raport amănunțit și documentat despre alegerea dela Ighiu unde a fost ales deputat Szász József față de iubitul candidat național Dr. Alexandru Valdevoevod.

În acest raport sânt înșirate toate abuzurile, volnicile săvârșite de președintele alegerii și, la porunca lui, de jandarmi. Nu a fost volnicie care să nu se fi făcut uz și, cu toate acestea candidatul guvernamental abia a putut să obțină o majoritate de 1 vot!

Raportul acesta se publică în urma unei hotărâri a comitetului nostru central și va fi următorul de rapoarte despre alegerile din celelalte circuli. Rapoartele aceste amănunțite vor putea servi ca bază unei lucrări menite pentru înfrângerea strălnătății despre libertatea alegerilor ungurești.

Scrisori din București.

Dela Vatra Luminoasă. — Greva tipografilor — Studii la românii din Serbia. — Originalitate condamnată. — Pentru bănașeni.

București, 30 Iunie.

M. S. Regina Elisaveta a României, în dorința ei de a veni în ajutorul celor suferinzi, a înființat la București Institutul pentru îngrijirea orbilor: Vatra Luminoasă Regina Elisaveta. În început s'a făcut mult sgomot în jurul acestui

Un coleg ungar, simpatic.

De Gh. Dumbravă.

Avem foarte puține ocazii de a vorbi despre literatura ungurească. Prăpastia dintre neamurile noastre ne ține departe de orice mișcare intelectuală a lor. Și dacă n'ar fi manualele didactice, în cea mai mare parte stupide, cari să ne silească a învăța ceva despre trecutul lor literar, este sigur că nu ne am îmbulzi de loc să le cunoaștem literatura. Neapărat, cu atât mai puțin se silesc maghiarii să ne cunoască producțiile noastre și de aci o nesocotire reciprocă destul de firească.

Aflu însă potrivit de a face aici amintire de un scriitor ungar mai tânăr, care mi-se pare a fi o figură mai simpatică, decât mulți alții, pe cari îi întâlnim în revistele lor. Tinerul acesta scrie ce e drept în nemțește și trăiește la Berlin, unde e mult gustat pentru criticile sale. Dar este totuși o forță ridicată din generația cea mai nouă a intelectualilor unguri, din cei de o pănură cu Molnár Ferencz, autorul frumoasei comedii »Diavolul«, jucată și la »Teatrul Național« din București. Tinerii literați, din care face parte și criticul nostru, cu numele Ludovic Hatvany, au orizontul mai largi ca predecesorii lor, au o cultură mai generală, au fost prin Berlin, Paris și Roma și cunos: bine tainele literaturilor contemporane.

Am celălalt o dare de seamă elogioasă într-o revistă asupra ultimei cărți a acestui Ludovic Hatvany și, procurându-mi cartea, am găsit într-adevăr noutăți surprinzătoare, gânduri simpatice

și forme măiestre, despre cari nu va strica să ne ocupăm. Stăpân pe convingeri proprii, pe cunoștințe estetice variate și mai cu seamă pe o drăcească formă de expunere, Hatvany exprimă îndrăzneț multe idei, vrednice de apreciat și se afirmă ca un talent polemic de respectat. Doar pe laci și colo de se pierde în afectări de boem exagerat și de-și permite prea mult pe socoteala paradoxelor sale.

Volumul lui Hatvany este intitulat »Ich und die Bücher«, adică »Eu și cărțile mele« și ne surprinde dintr'un început evlavla extra-ordinară cu care vorbește despre acele cărți mai de seamă din literatura universală, cari l-au dezvoltat mai mult personalitatea:

»Sânt cărți — zice Hatvany — cari nu mai sânt cărți, ci experiențe. Ele îți dăruiesc ani de viață și îți adună plăceri nemărginite și orice răzvrătire din tine. Sânt cărți, cari în realitate nu mai sânt cărți, ci lumi întregi, din cari adie un suflet urlaș. Și sânt altele, cari reușesc să-ți fie părinți, iubiti, prieteni, surori și — ceeace este mai prețios pe pământ — să-ți fie dușmani încruntați. Aceste sânt ca viața de vie ce se urcă până la ferestra casei tale; sânt catafalcul logodnicei tale; sânt lacrimile mamei și leagănul copilului; sânt razele de soare, ce te salută în zor; sânt inima ta însăși pe care o auzi bătând. Cărți sfinte și strălucitoare«...

Cel ce atât de mult adoră cărțile bune din lume, încelează a mai fi ungar pentru mine și nu e decât un brav camarad în câmpul de cercetare și de simțire. Și îl citesc cu drag și îl urmăresc cu plăcere.

»Trăiește-ți viața, trăiește-o cu toată vigoarea — continuă el, vorbind de rostul actualității și activitatea scriitorului, — și nu te însuflești decât pentru acea parte a activității celor morți, cu care-ți ar putea ridica valoarea și te-ar putea complectă. O falsă grațitudine să nu te seducă și să nu te îndemne a studia trecutul, de dragul lui. Lasă oamenii străini ai vremilor străine să doarmă în mormintele străine și nu căuta pe creatorii mari în operele lor. În tot și în toate, te caută numai pe tine. Tu ești măsura și tu ești ținta oricărui studiu, oricărui critice și fiecărui arte. Observă-te pe tine și ceeace simți singur. Re-spinge tot ce nu-ți e de priință. Și stabilirea acestor simțiri și a cauzelor ce le-au provocat nu mește o sistemul tău critic«.

Binevenit este Hatvany de-asemena când, alături de alții, se ridică și el în contra tirănelor regulilor, a sistemului și a pedantismului critică:

»Înainte de toate, evită să stabilești reguli, — zice H. în cartea sa — căci regula nu poate să țină niciodată pas cu tine. A emite o judecată în înseamnă că ai luat asupra-ți îndatorirea de a simți și a te rosti vecinic în același sens. Dacă după experiențele de astăzi, vei mai căuta să folosești de impresiile de ieri, vei simți cum te apasă și te sugrumă. Nu crede deci că ești dator a stăruii în cele stabilite. Perseverând în credință, te minți pe tine singur. Căci a judeca în seamă să știi găsi drumul spre viață, unde toate curg și se prefac. Judecarea este ca și crearea: întrușipe prin ea schimbările și prefacerile tale. Toate oscilează de-asupra prăpastiei vieții și în raportul dintre operele de artă desăvârșită și pe-

instituții. Și inițiativa a fost primită cu elogii de către întreaga lume civilizată.

Nenorociți, cari vegetau pe la colțurile stradelor, așteptând mîia trecătorilor, au fost adunați în acest institut, li s'a dat de lucru, au fost învățați meserii, au fost luați astfel din sarcina societății. Pusă sub administrația unor ovrei speculanți însă, această instituție era aproape de ruină. În scurt timp datorile i-se urcară în chip colosal. Astfel fosta administrație, care devenise un culb de jidani a contractat în colonie un împrumut de 200 de mil de mărci.

Buna credință a celei mai milostive regîne a fost speculată fără nici un scrupul de acești samsari ordinarî. A trebuit ca statul să intervie, ca să salveze Vatra Luminoasă, transformînd-o într'un modest Azil pentru orbi. Cu aceia ocazie ziarele ovreești au alarmat lumea cu exagerările lor. Îndeosebi a fost atacat valorosul Dr. Sion, ale cărui sentimente românești sînt în deoște cunoscute. Campaniile n'a avut însă nici un rezultat. Administratorul ovreu al instituției a trebuit să plece. Majestatea S. Regele Carol a dat din propria sa casetă suma de 500 mii de lei pentru a opera cheltuielile viitoare și a datorilor.

Pentru îngrijirea orbilor s'a construit la o de pîrtare de doi kilometri de București un azil, unde profesori și maestri specialiști instruesc pe orbi conform dispozițiilor lor. Pentru întreținerea azilului, pe lângă veniturile lucrurilor confecționate de orbi, s'a votat suma de 50 de mil de lei. Pentru îngrijirea mersului bun al instituției a fost numit un consiliu de administrație format din domnii Dr. Cantacuzino, I. Procopiu, S. G. Vaida și Barbu Știrbei.

Astfel s'a pus capăt pe de o parte abuzurilor ce le făceau în numele instituției atîți șalatași, iar pe de altă parte s'a pus capăt încercărilor onora de a parveni sub scutul acestei instituții, a cărei menire era de a veni în ajutorul celor fără de noroc, iar nu să ajute la ridicarea atîtor mîlăși.

De două săptămîni se observă o vie agitație printre lucrătorii tipografi din București. Lucrătorii, avînd în vedere scumpirea nemai pomenită a tralului în capitală, cer reducerea timpului de lucru la 8 ore și jumătate pe zi și ridicarea salariului dela 30 de lei, la 32 de lei pe săptămîna. Săptămîna trecută s'au pus în grevă lucrătorii dela trei tipografii. Săptămîna aceasta s'au pus în grevă și lucrătorii dela Socer, Baer, Carol Göbl, Frații Göbl, Ionescu et., rămînînd deschise numai tipografiile, în cari se tipăresc ziarele. Lucrătorii sînt decși a nu relua lucrul pînă nu li-se vor satisface cererile. Pe de altă parte

sonalitatea la schimbăcioasă zace ori ce măsură și orice valoare a cunoștințelor tale despre artă.

În aceeași ordine de idei:

»Știți voi ce înseamnă, dacă Sultanul trimite favoriților săi în cutii artistice câte o sfiorică subțire, fină și mătăsoasă? Înseamnă că: acum să te spînzuri, iubite! Și favoriții laudă pe Domnul și bunătatea Sultanului și nu ezită un moment să-și ia pedeapsa cu moartea. Căci este timpul ca harul Sultanului să se mai reverse și asupra altor favoriți., iar din această fabulă învățăm, că criticul trebuie să fie și el un Sultan. Să mai trimită și el sfioricele unor anumite idei favorite, că i din potrivă acele devin idei fixe, sau moarte. Să fie criticul vecinic pregătit de tranziție, căci pe cum se știe în lumea asta toate sînt trecătoare. Viața, iubirea, credința, arta, podurile și tunelurile toate sînt trecătoare. Pentru ca să te primenești însă, îți trebuie ceva nou, ceva proaspăt, ceva mai apropiat de suflet. În toiu acestor schimbări nimeni nu rămîne mai caraghios ca gravul și pomposul judecător, care stă rece și nemișcat și dă sentințe: e un monstru de lemn acest judecător și nu un critic de artă.

Și mai la vale:

»Pentru-ca să poți înțelege cum rezultatele trecutului se repercutează la contemporani, trebuie să trăiești cu toate fibrele în rădăcinile vremii tale. Artă adevărată este totdeauna actuală. Cri-

patronii au închis atelierelor, concediind și pe lucrătorii, cari n'au aderat la grevă, declarînd că nu vor să cedeze terorizării lor. Greva amenință să atragă și pe lucrătorii din atelierelor ziarelor.

Lucrătorii se susțin pînă acuma din fondurile societății lor. În același timp au telegrafiat încă și secretariatul internațional dela Bern, cerînd ajutoare. Căci ei de asemenea sînt hotărîți să-l determine pe patroni la satisfacerea cererilor lor.

Odată cu închiderea cursurilor în școlile primare și secundare elevii, sub conducerea profesorilor lor pornesc în excursiuni prin diferitele părți ale țării. Mulți absolvenți ai liceelor au plecat prin ținuturile locuite de români, în țările învecinate. Acestea sînt de sigur excursiunile cele mai instructive. O hotărîre lăudabilă a luat societatea geografică română, care, dupăcum se știe lucrează acum la alcătuirea unui mare dicționar etnografic al țării locuite de români. Dicționarul Bucovinei a fost terminat. Acum se lucrează cu mult zel la dicționarul Transilvaniei. Societatea geografică a oferit un premiu de două mii de lei pentru un studiu asupra românilor din Serbia. În această țară de alungul Dunărei și mai ales pe valea Timocului sînt zeci și sute de comune românești, aproape necunoscute. Foarte puțin se știe despre viața acestor frați ai noștri, cari lăncezesc, cari încetul cu încetul se vor pierde, dacă nu se vor face sforțări pentru deșteptarea conștiinței lor naționale.

Anul trecut studenții dela seminariul de geografie al dlui S. Mehedinți au făcut o excursiune în aceste părți. Păcat că nu s'a publicat o dare de seamă amănunțită asupra celor văzute cu acea ocazie. Ar fi bine ca asemenea excursii să se facă cât mai des. Hotărîrea societății geografice vine ca un frumos îndemn pentru tinerii capabili, cari armați cu cunoștințele necesare, ne ar putea da o icoană fidelă asupra felului de trai al românilor din Serbia.

Sînt o sumă de oameni, cari țin cu orice preț să fie originali, să lasă din șirul muritorilor de rînd. Mai lunile trecute un tînăr student și-a permis să insulte pe profesorii săi, numai din dorul de a fi original. E o boală aceasta, în contra căreia trebuie luate de cu vreme măsuri. Căci în setea lor de originalitate acești bolnavi nu se uită la aceia cărora se adresează, nu caută pe cine și cum atacă. Astfel zilele acestea un învățător din comuna Grebănuș, județul Râmnicul-Sărat, la o serbare școlară, la care au participat aproape toți sătenii din comună, a ținut cu orice preț să iasă din rîndul obișnuiților admiratori ai voevodului Cuza, la memoria

tica adevărată este și ea cea actuală. Întîia datorie a oricărui artist și critic este să rămîna contemporan. Vremea, ziua și ora, cari trec zgomoase de-alungul de stradă, să ne răsune în suflet tuturor.

Cu felul acesta de a fi pururea actual și a respecta atît de mult originalitatea la un artist și la orice scriitor, nu ne mai surprind următoarele rînduri firești în privirea imitatorilor:

»Mi e teamă de artistul mare de azi. Căci pe oameni, cari, lăsați în grîja lor și-ar fi văzut singuri de drum, li abate. Pe neobservate sau cu forța li silește să-i la urma. Ceea-ce ei singuri ar fi putut să cuceriască, li se dă astfel de-a gata. Mi e teamă deci de astfel de apariții și mai cu seamă de imitatorii lor. Căci ceea-ce pentru artistul de seamă a însemnat o viață, o luptă grea și cu sînge, pentru imitatori este un lucru de nimic și ei li zic: stil! A crea fără să ai o motivare prin însăși viața ta: lată ce numesc imitatorii o stilizare! Dar eu sînt de credință, că virtuozii și imitatorii și toți aceia cari în afară de stil nu au nici un merit, să fie urmăriți de dreptul cu poliția. Căci imitarea nu este decît opera unor prestidigitatori și un furt din sufletul cel mare al omenirei...

Și cartea lui Hatvany continuă în genul acesta, nou și sprinten, fixînd frumoase reflexiuni și deschizînd interesante perspective.

cărui se închină tot românul, și se vorbească în termeni cât se poate de necuviincioși despre acest mare domn, care a realizat visul de unire al unei generații idealiste.

Învățătorul din chestiune se numește Hașigan. Impresia, care a făcut-o în fața țărănilor a fost dezastruoasă. Opinia publică este de asemenea revoltată de atitudinea acestui domn, atins de flagelul dorului de originalitate. Căci, dacă o lume se închină înaintea memoriei marelui domn, un învățător, un luminător al poporului, are cu atît mai mult datoria de a răspîndi cultul memoriei lui la aceia cari și astăzi îl bine cuvîntează. În presă s'a pornit o campanie în contra lui și e foarte probabil că învățătorul Hașigan, în loc de a culege laurii originalității sale se va alege cu o pedeapsă exemplară, O merită în tot cazul.

Presa din regat nu este mulțumită cu rezultatele, pe cari le a dat pînă acuma colecta pentru ajutorarea victimelor inundațiilor din Bănat. Ziarele făcînd o comparație între sumele adunate cu ocazia inundațiilor dela Seghedin și între cele de acum din Bănat, constată marea diferență și îndeamnă publicul să jertfească acum cu atît mai mult, cu cît este vorba de a veni în ajutorul românilor. Un frumos exemplu a dat zilele acestea domnișoara Zoe Vlădolanu, care a dat o mie de lei pentru inundații din Bănat și altă mie pentru inundații din țară, unde, după cum se știe, în multe locuri agricultorii au avut să sufere cu ocazia ploilor din luna trecută. Astăzi ziarele publice un nou apel, îndemnînd publicul românesc să vină în ajutorul fraților noștri.

Coresp.

Un deputat ungar despre discursul lui Tisza.

În numărul nostru de ieri am dat un scurt rezumat al discursului pe care l-a rostit deputatul ungar Kelemen Samu. Dăm astăzi, după notițele stenografice, partea aceea a discursului, în care acest deputat ungar se ocupă cu politica de naționalitate a contelui Tisza.

Domnilor deputați. Ținta urmărită de discursul pe care l-a rostit ieri contele Tisza e, fără îndoială, de-a dovedi că chestia naționalităților a ajuns astăzi o problemă actuală a vieții politice și că parlamentul trebuie s'o socotiască între agendele sale actuale.

Mai puțin învederate sînt însă scopurile secundare ale acestui discurs. Între aceste văd și un atac la adresa politicii de naționalitate urmată de coaliție. Eu nu sînt îndrăgît de această politică coaliționistă, tot așa precum nu aprob nici politica de naționalitate ce se face în Ungaria de decenii, îndelungate. Lipsa de rezultate ale acestei politici, dovedește direcția ei greșită. Rănilile chestiunii naționalităților sînt însă mult mai adânci.

Că această chestiune s'a înveninat atît de mult, se explică prin înapoierea economică a naționalităților. Iar această înapoiere în parte e o urmare a politicii guvernelor ce s'au perindat. Mai sînt și cauze culturale cari iarăș se reduc la greșelile guvernării. Sînt și cauze sociale, pe cari le a provocat întreaga societate ungurească cu direcția sa exclusivistă. Sînt și cauze administrative, pentru că e drept că mizeria administrației noastre o simte întreg poporul țării, — dar trufia administrației ungurești nu se manifestă față de nimeni cu atîta putere, ca față de naționalități. (Aprobări în stînga extremă și în centru).

Atacul contelui Tisza mai are și o altă țintă secundară. Pentru că atacul acesta e îndreptat împotriva politicii de naționalitate inițiate de actualul guvern și e îndreptat împotriva aceluia membru al guvernului, de care pe dl Tisza și pe alte terene îl despart vederi diametral opuse. E ciudat că de vreme ce dl Tisza stăruie pe lângă necesitatea inaugurării unei politici mai conciliante,

Gulere și manșete mai frumoase curățeste fabrica de spălat cu aburi

UNIÓ

Kluj—Kolozsvár, Ferencz József-út 102. Telefon Nr. 395.

Lucrările din provincă dacă trec peste 5 cor. le retrimite franco.

pentru crearea unei armonii și înțelegeri sincere între unguri și cetățenii noștri de altă limbă, acțiunea sa de împăcirea începe cu declarația că legea de presă trebuie înăspriată, că judicatura de până acum a fost prea conciliantă și că trebuie să creștem o poliție specială pentru naționalități. Cu măsuri polițiene, cu procese politice de presă nici când nu s'au putut rezolvi chestiuni politice, cu atât mai puțin au putut fi potolite agitațiile politice. (Aprobări în stânga).

Domnii deputați, acesta e punctul cel mai slab al acestui discurs și dovedește că d. orator nu s'a prea ocupat cu această parte a chestiunii. Dacă s'ar fi ocupat, ar cunoaște măcar statistica proceselor de presă, statistica aceasta înspăimântătoare care dovedește că, în privința proceselor de presă Ungaria ține recordul în Europa întreagă (Aprobări în centru). Examinând această statistică, vom constata următoarele: Trebuie să premii că datele sânt absolut oficiale, dar poate că nu vor fi complete, adică se poate că se vor fi pornit și mai multe procese, dar că mai puțin în nici un caz.

Incepând dela 1 Ianuarie 1907, în acești trei ani și jumătate în Ungaria au fost 349 de procese de agitație cari au fost sistate și 199 procese în cari s'au adus sentințe de condamnare. Dacă vom mai adăoga la aceste și procesele — să zicem 100 de procese de agitație cari sânt acum în curgere, (Voci în centru: Sânt și mai multe!), rezultatul va fi că în trei ani și jumătate Ungaria a avut 648 procese de agitație, adică tot a doua zi un nou proces.

Dacă vom lua în considerare că dintre aceste procese 349 au fost sistate, ajungem într'adevăr la o constatare înfrântătoare. Nu pentru motivul că judecătorii nu și-ar împlini doară chemarea, ci înfrântătoare pentru faptul că aceasta e adevărata politică de șcanare când pornești 349 de procese lipsite de orice temei serios! 349 de procese cari au agitat pe cei ce au fost acuzați și au agitat cercurile largi din cari acuzații făceau parte. (Aprobări vii în centru).

O voce (în dreapta) Coaliția!

Kelemen S.: Cel cari vor statornicirea acestor stări; cei cari doresc ca Ungaria să ajungă iarăși la punctul de unde scăpase într'o clipă fericită, la era proceselor de presă, acela — poate fără voie — nu muncește pentru binele Ungariei și n'are dreptul să afirme că el luptă pentru pacea cu naționalitățile. (Aprobări în centru). Admit că e datoria statului de-a pedepsi crimele ce se săvârșesc împotriva lui, dar mijloacele de retorsiune trebuie aplicate cu cea mai mare prevedere mai ales în cazuri ca cele de cari vorbesc. Numărul mare al proceselor sistate dovedește că până acum a lipsit această precauție!

Domnii deputați, nu pot bine distinge nici mijloace prin cari vrea să rezolve contele Tisza chestia naționalităților. În realitate nici nu a făcut vre-o propunere concretă. D. orator a simțit mai mult răul, decât să știe leac prin care să-l tămăduiască. Contele Tisza e gata să facă anumite concesii, dar numai dacă se va convinge că aceste concesii vor duce la scop. Și începe cu disconsiderarea celor cari astăzi sânt reprezentanții naționalităților în parlament și se adresează la conducătorii lui firești.

Dacă dorim pacea, dacă nu voim să potolim numai frământările, ci să înlăturăm și cauzele lor, e firesc că în rândul întâi trebuie să tratăm cu cea mai bună înțelegere, sănt reprezentanții acestor frământări și cari au ajuns în cameră în urma acestor frământări. Dacă însă li disconsiderăm în acțiunea al cărei scop e împăcirea, vom potența numai puterile lor de rezistență, îi vom îndârji și mai mult și-i vom sili să fie cel mai înverșunată opozițional (Aprobări în centru).

Dați-mi voie domnii, dar noua acțiune a contelui Tisza seamănă foarte mult cu acțiunea dela Ugra, care a urmărit și ea împăcirea, dar a avut rezultatele înfrântătoare pe cari toți le știm. (Aprobări șgomotoase în stânga extremă și în centru).

Cu conștiința liniștită pot să afirm în numele meu și, cred, și în numele partidului meu, că vom

sprijini sincer și cu desinteresare orice acțiune serioasă care va tinde la tămăduirea rănilor chestiei naționalităților. (Aprobări în stânga). Dar și greșelile acestei acțiuni le vom combate cu aceeași obiectivitate.

Scrisoare din Roma.

Preotul aviator. — Căderea aeroplanelor. — Ce poate să facă un interview. — Fantazia unui ziar francez. — Problema sborului. — Echilibrul pasărilor și al omului. — Alți noi martiri ai aviației.

— Dela corespondentul nostru. —

Roma, 10 Iulie st. n.

De mai puțin de un an, avântul ce a luat aviația este așa de mare, încât putem spera că în curând acest nou mijloc de locomoție o să ajungă la îndemâna oricui, așa cum au ajuns trenurile. Căci dacă ne gândim puțin, întorcându-ne gândul înapoi, ce găsim că era acum doi ani aviația? Aproape nimic: slabe și fricoase începuturi, glume sarcastice la adresa celor ce-și vorbeau de posibilitatea sborului omului, ba chiar epitete de »nebuni«, date celor dintâi apostoli ai acestui nou mijloc de transport.

Azi, în gazete vorba »aviație« nu mai este un neologism, iar parcurșorii de sute de kilometri în aer, cu mașini mai grele decât aerul, nu mai impresionează în același chip în care impresionau acum un an primele sboruri nesigure și de scurtă durată făcute de frații Wright sau la circuitul din Reims.

Dar nu numai atât: un fel de furie de a sbura a început să cuprindă pe toți și persoane cari în viața lor n'au știut ce este o lege mecanică de echilibru s'au ce este un motor, au început să construiască aparate de sburat, mai mult sau mai puțin bune. Azi nu se mai poate număra pe degete sistemele de aparate de sburat, căci biplanul Wright a început să fie înlocuit cu monoplanul, iar monoplanul Bleriot a ajuns la al 28-lea model, în afară de sute de alte mașini, făcute de sute de alți constructori. Și toate acestea numai într'un an și ceva! Doamne, ce o să fie peste 3-10 sau 20 de ani? Bietile rândunici de frica coloșilor cari vor spinteca aerul, purtând oamene, ele bietele pasări vor fi silită să trăiască retrase în păduri, sau lângă lacuri ca rațele, sau prin cotețe cu găinele. He! progresul are nevoie de tot ce ne înconjoară, omul vrea să cucerească și aerul după ce a cucerit pământul... iar după ce vom cuceri și ce mai rămâne de cucerit?... ne vom duce să ne odihnim frumusețea între patru scânduri, supt un metru de pământ și ce vor mai ști oasele noastre de lumina și de aerul pe care corpul nostru îl cucerise?

Dar... să revin la titlul ce l'am pus în fruntea acestei scrisori și să vă spun cine este și ce are de gând să facă acest *preot aviator*, Aldo Bernetti. Vă scriu acestea, pentru că prezintă două puncte importante: un preot care se ocupă de aproape cu aviația și importanța sistemului său, care se bazează pe un alt principiu, nu pe acela al aeroplanelor de până acum.

Preotul Aldo Bernetti este mic de statură, palid, slab, trăiește foarte simplu în parohia sa Terrata, un sat frumos și mic lângă Spoleto în provincia Umbria. Încă din anul trecut se răspândi-se vestea că lângă Spoleto un preot se ocupă cu aviația, iar ceva mai târziu după aceasta, corespondentul din Spoleto al unui ziar roman a interviewat pe acest preot asupra sistemului său și asupra speranțelor sale. Negreșit că preotul nu a spus secretul său, ci s'a mulțumit să asigure pe gazetar că dânsul speră în o completă victorie. Acum de curând, preotul Aldo s'a dus la Verona și a asistat la concursul de aviație ce s'a făcut acolo, studiind sborul și echilibrul lor. Din acest studiu, preotul Aldo și-a întărit și mai mult credința în sistemul său, adică: atât timp cât aripele aeroplanelor vor fi rigide, atât timp cât aviatorul și mașina nu vor face aproape un corp comun, aeroplanele nu vor fi sigure în aer și căderea lor va depinde de o

foarte mică schimbare de vânt sau de o greșeală de cârmă.

Preotul Aldo, are un sistem al său de a scrie un ziar — zice dânsul — nu ad nite discursuri și în interviewul său din anul trecut, spunea asta, fără să precizeze nimic. După publicarea preotului Aldo a primit o mulțime de scrisori prin cari i se cereau detalii asupra invenției și cum articolul-interview s'a reproduș și în zăre străine, scrisorile au venit și din strălămură nu numai din Italia.

Ca curiositate vă spun că a primit o scrisoare lungă dela un bălat de 16 ani din Cairo (Egipt) în care îi spunea că și dânsul a descoperit un sistem de a sbura, și-l roagă să i scrie care e sistemul său, spre a le compara între ele. I-a trimis și un mandat postal de un franc, pe răspuns!..

Din Bruxelles, un belgian i-a scris că din sistemul său s'ar putea adopta la bicicletă, e capabil să i plătească ori cât o vrea. Un alt belgian i-a scris că are un prieten foarte bogat, o l'ar ajuta, dar mai înainte ar vrea să-l vadă în viață. Ba un ziar francez a publicat o informație că preotul Aldo a sburat cu aparatul său în fața Papei. Negreșit că această fantazie gazetarască, n'a fost nici cel puțin desmințită, căci preotul e exagerat.

În curând preotul Aldo o să plece la Milano orașul cel mai industrial din Italia și o să ceară un ajutor pentru construcția mașinii sale. Dacă n'o găsi, este hotărât să facă orice sacrificiu posibil și să-și construiască mașina cu propriile sale mijloace și la un moment dat, să vă toată lumea un aparat nou ca formă și ca principiu. În prezent, preotul Aldo scrie un studiu asupra căderii aeroplanelor, ca să demonstreze cum s'ar înlătura căderile cu mașina sa.

Toată problema sborului, după preotul Aldo Bernetti, nu este decât echilibrul. Dacă omul și-a să se echilibreze instinctiv, nu are nevoie ca să zburare, decât de o pânză, bine adaptată, cu care ar zburare, fără să dea din aripi. Însă omului îi lipsește acest instinct; de altmădurea chiar și paserile au nevoie — la început — de oarecare învățătură ca să zboare, și totuși au cea mai perfectă mașină de zburat: coada și aripele, împreună cu mușchii pieptului. Și omul ca să stea în picioare, are nevoie de a învăța să și fie echilibrul. Uitați-vă la un om, când începe să învețe să umble cu bicicleta, cum că într'o parte și în alta. După un timp oarecum devine instinctiv, echilibrul; — același lucru este și pentru zburat.

Plecând dela acest principiu, preotul Aldo Bernetti a ajuns la concluzia că aparatul de zburat al viitorului, trebuie să fie în contact direct cu persoana aviatorului, care va simți nevoia de echilibru și o va învăța. Pentru acest scop, multe rândunici au fost martirizate de preot, le-a tăiat aripele și le-a înlocuit cu altele făcute conform sistemului său. Unele rândunici au murit, dar două s'au învățat să zboare cu cele mecanice și după puțin timp s'au întors la cuibul lor adopțând aripele mecanice cu multă ușurință.

Se înțelege ușor că preotul Aldo nu poate și nu vrea să spuie mai mult asupra invenției sale: dar dacă prevederile și studiile sale se vor realiza, în curând vom avea un nou aparat de zburat, făcut pe alte principii, — și cine știe dacă nu va fi cel mai bun!.. I. Th. Alian.

„Inspectori școlari confesionali“

— Voci din public. —

Supt acest titlu am citit în organul »Tribuna« modul și forma în care ar fi să se aranjeze învățământul nostru popular cu inspectorii de școli.

Ideea sinoadelor de a prevedea învățământul cu inspectorii e foarte salutară. S'a născut acum întrebarea, cum și în ce formă ar fi să se facă aceasta.

Cu această întrebare s'au și ocupat doi domni

Gulere
și
Manșete.

Numai calitate bună.
Marca lanț.

SUC. EMMER FERENCZ
Weismayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyadi

În Nr. 132 și 135 al organului nostru «Tribuna», cari pe cum am văzut, în parte, sânt de acord cu modul organizării acestor posturi. Născându-se întrebarea aceasta vin și eu, să-mi dau modesta mea părere în chestie.

Întâi de toate trebuie să fim în curat cu datoriile unui inspector.

Datoriile inspectorului, după cum și din titlul oficiului ce-l îndeplinește se poate vedea, ar fi controlarea mersului învățământului și apoi raportul său la locul competent despre cele constatate în decursul inspecțiunii școlare. Ac-asta ar fi prima datorie și nici așa grea de împlinit.

A doua datorie ar fi lecuirea morbu'ui, îndreptarea greșelilor și punerea învățământului pe adevărata cale, care ar duce școala, învățământul, învățătorul și cu acestea deodată și poporul românesc la scopul adevărat.

Aceasta e cea mai grea parte a inspecțiunii școlare și eu cred, că la aceasta s'au cugetat și aceasta a îndemnat sinoadele să hotărască înființarea instituțiunii inspectorilor școlari.

Și eu partea aceasta a inspecției o privesc mai de folos și mai adevărat ducătoare la scop.

Iar când zic aceasta nu pot fi de acord nici cu «un amic sincer al școlăi» nici cu «E. P.», cari amândoi cer ca protopopilor să se dea sarcina inspecțiunii, cu deosebirea că domnul E. P. mai cere dela protopopi o cultură superioară academică.

Nu pot fi de acord întâi, pentru că nu avem protopopi după cum ar dori dl E. P. și atunci ar trebui ca mai înainte aici să lecuim răul, și aceasta cere un timp foarte îndelungat, învățământul nostru ar stagna.

Nu pot fi mai departe de acord cu dnii amintii și cred că nici sinoadele nu au fost de părere aceasta când s'au ocupat cu chestia inspecțiunii școlare pentru că: sinoadele au avut atunci cunoștință că, protopopi, cari și până aci au fost inspectori școlari confesionali, au datorința a cerceta școala dimpreună cu alte afaceri parohiale, cel puțin de 2 ori la an. Acum, dacă, prin protopopi voia să supravegheze mai bine și mai departe învățământul, le-ar fi ordonat numai, că cu ocaziunile vizitațiunilor școlare să fie cu cea mai mare atențiune și severitate la mersul învățământului și educației școlare, ceiace le era în drept a o face și pretinde dela protopopi fără a le mai vota onorare separate, căci își au diurnele lor anumite pentru aceste scopuri.

Nu pot fi mai departe de acord cu dnii amintii și cred că nici sinoadele nu au fost de părere aceasta, când s'au ocupat cu chestia inspecțiunii școlare, pentru că: sinoadele au avut cunoștință că în «Regulamentul pentru organizarea învățământului», se zice, că preotul director local are datorința de a controla școala cel puțin de două ori pe săptămână. Prin urmare în virtutea legilor noastre bisericesti existente avem deja doi inspectori.

Acum dacă modul acesta de inspecție exercitat prin protopop, ca inspector și prin preot ca director, ar fi adus roadele dorite, nu se năștea lipsa unui alt inspector școlar.

Lipsa unui nou inspector și respective hotărârea sinoadelor de a înființa posturi de inspectori școlari, ne duce, vrând-nevrând la concluzia că inspecția exercitată prin inspectorii de până aci, protopop și preot, nu a adus roadele dorite.

Căci dacă s'ar împărtași protopopii cu un onorariu nou din salariul inspectorului, în schimb el, după cum zice d. un amic al școlăi, ar trebui să aibă o cultură superioară, academică. Dar de regulă cultura aceasta e pe alt teren sau în altă direcție, nu cea pedagogică.

Nu trag la îndoială zelul protopopilor, dar cred că în privința datorinței a li-a a inspectorului școlar, tot atâta ar face cât au făcut și până acum pentru că nu e lipsă aici de autoritate pe cum cred d. amintii, ci e lipsă de oameni de specialitate, pedagogi, cari pe cum am zis știu lecui morbul, știu îndrepta greșelile și știu da sfaturi pentru așezarea învățământului pe calea cea dreaptă, care ridică la nivelul cerut școala, învă-

țământul, pe învățător și cu el de-odată și poporul românesc. Bine să grijim! Să se organizeze deci inspectori școlari, dar numai și numai cu oameni de specialitate, fără a ținea cont de jertfele materiale ce va trebui să le aducem, căci a greși acum înseamnă a lega învățământul, cu lanțuri din cari cu greu se va mai putea elibera, ceea ce ar fi un mare păcat contra învățământului și a poporului nostru, și cu atât e mai mare cu cât s'a săvârșit în veacul al XX-lea. T. M.

Scrisori din Paris.

Cu gândul la Verlaine. — «Războaiătorii lui Liabeuf». — «Șefii cu marile aripi». — Succesul lui Latham. — Victimile aviațiunii.

Prin ferestrele cafenelei Vachette, lumina violetă a amurgului parizian străbate, lăncedă și mohorâtă, pe când în fața geamurilor defilează siluete repezi de bărbați, de femei, ocrotite de umbrelele ude. Plouă. Picăturile de apă curg din cerul livid, cu un șgomot surd și monoton, omoritor de nervi. De mai bine de două luni, ploaia cade aproape neîncetat. Soarele e rar acuma la Paris; acoperișurile și trotuarele ude sclipesc posomorât. O amorțeață grea îmi întuește trupul, iar suflatu-mi plânge. Și cum șed în același loc, la aceeași masă unde dulcele Verlaine și-a sorbit atâți amar de ani absintul, mă prind a murmura necontenit, cu o înduioșare apropiată de plâns, tristețe-l, le-gănătoarele-l versuri:

Il pleut doucement sur la ville
Comme il pleut dans mon coeur
Quelle est cette langueur
Qui pénètre mon coeur?

De câte ori nu și-o fi oprit și el privirea-l lăncedă și tristă pe razele de ploaie ce brăzdează Parisul ca niște sfori de zorele? De câte ori n'o fi plâns duiosul, naivul poet, așa fără pricină, în timp ce amurgul întunecat îi apasă pe umeri, învâluind înaltele și severele case din rue des Écoles ca într'un fum violet? De câteori n'o fi privit și el, cu dor — așa cum fac eu — la greoaiele omnibusuri particulare, încărcate cu bagaje și îndreptându-se spre gară?... Fericiți cei ce, amărâți de atâta tristețe și ploaie, se pot îndruma spre regiuni însorite și verzi, unde cerul e albastru și văzduhul diafan. «Omnibus dela compagnie Lyon-Méditerranée» — citesc în treacă pe trăsurile galbene și pntecoase, pe imperialele cărora se resfăță cufere și baloturi. Și melancolia mi-se întetește de regrete vii...

Dar plouă mereu. Cu coatele pe măsuta de marmoră, abea de am puterea să țin ochii deschiși. Picăturile de apă se turtesc pe geamuri, pe acoperișuri, pe trotuare și mi umplu urechile de văjăit. Castanii înșirați detalungul străzii sânt grel de apă. Dar pe trotuare animația e vie; în Paris ea nu încetează nici pe furtuni. E ora șapte seara: Lucrătoarele es de prin ateliere, svelte și grațioase în mersul lor grăbit; doar fețele lor fine de pariziane par mai palide în lumina mohorâtă a amurgului și soarele nu mai scânteliază în părul lor castaniu.

Plouă.

Iar eu repet neîncetat, mașinal cu înduioșare:

O, bruit triste de la pluie
Sur les toits, dans mon coeur
— — — — —
O, le bruit dela pluie!

Și prin fața ochilor mei trece chipul trist al lui Verlaine, capul lui de sfânt naiv și bărbos.

Dar ploaia nu amorțește toate energiile, mai ales cele îndreptate spre rău. Nici odată, ca în aceste câteva zile din urmă, Parisul n'a avut să declare mai multe atentate brutale, comise împotriva bieșilor agenți polițieniști. Sângele criminal al lui Liabeuf nu s'a încheșat tot odată cu execuțiunea sa: el curge și prin alte vine și artere, el udă și alți creeri obtuși, cum au fost al lui. Tot ce societatea franceză are mai degenerat:

anarchiștii, vagabonzi și apași, tresar de poftă de sânge: ei vor să răsbune pe monstruosul asasin al bietului agent Deray.

Mai ieri un anarchist cu chipul bestial s'a repezit să-l înjunghie pe un vardist. Un apaș — tânăr de opt-spre-zece ani, nu mai mult — a scos revolverul să tragă în alt agent. Bine înțeles că ambii au fost dezarmați și duși la închisoare. Și aceiași agenți pe cari i-au ales ca victimă au fost nevoiți să-i apere de furia mulțimei cari voia să-i linșeze pur și simplu.

Nimic mai sălbatec și mai drept decât justiția de stradă. De câte ori se întâmplă să vezi mulțimea furioasă și pregătindu-se de vre-o execuție sumară, să știi că îndrăzneala unei anumite secte din societate a atins culmea. În Paris, mai ales faptul e demn de remarcat. Luni întregi așa zii antipatrioți nu s'au sfii să provoace lumea prin fel și fel de manifestațiuni, una mai neghioabă și mai brutală decât alta. Câtăva vreme francezii s'au mulțumit să dea din umere cu dispreț. Când s'a umplut însă măsura, ei au izbucnit. Și să te ferească sfântul de justiția de stradă în Paris; ea e aproape tot așa de sălbatecă cum e cea din orașele americane.

Partizanii lui Liabeuf să ia seama!

E minunat progresul pe care-l face aviațiunea în Franța. Pe ploae și furtună, îndrăzneții piloți își conduc aeroplanele prin văzduh, pe un vânt de mai bine de 46 kilometri pe oră. Ei călătoresc noaptea pe întuneric, bravând elementele cu un sânge rece eroic. Adevărul e că am avut acum vre-o săptămână o victimă de deplorat: aviatorul Wachter a căzut dela o înălțime de 300 metri și a murit pe loc. Dar asta nu-i sperie pe bravii francezi: civili și militari, ei sbor mereu.

Succesul pe care l-au reperțat eri aviatorii în orașelul Béheny e de nedescris. Eri s'au înălțat în văzduh cu o siguranță și o îndrăzneală admirabilă. Președintele Fallières a asistat, aseară și în mijlocul unei ploi furioase, la sborul lor. Ei a felicitat pe aviatori cu căldură.

Doi indieni din America de sud, au asistat și ei la ceea ce n'au visat vreodată să vadă. La început încremenirea lor a fost mare; muți și nemîșcați, cu ochii mari deschiși și gaibeni de emoțiune, ei priveau la nenumărații aviatori planând în văzduh în sborul lor triumfal. Apoi au izbucnit în strigăte de entuziasm: răcneau, băteau din mâni, nu se mai săturau: «Șefii cu marile aripi. Mesagerii sfântului spirit» — așa-i numeau ei pe aviatori. Și mulțimea care era de față, aclamând și ea nu cu mai puțin entuziasm, privea cu bucurie la cei doi străini, cari aduceau în mod așa de viu tributul lor de admirațiune genului francez.

Cât era de impozantă, într'adevăr scena dela Béheny. Pe sus, prin furtună, o mulțime de zburători, spintecau văzduhul majestuos în orice direcție volau; jos numeroși demnitari și popor aclamau, iar în aierul străbătut de ploaie turburat, de vânt și încheșat de întunericul serii, răsunau accentele înălțătoare ale Marsilizelei.

În momentul de a duce manuscrisul la poștă, aflui despre marea zbor al lui Latham care s'a ridicat ieri la o înălțime de 1400 metri, pierzându-se în nori. Dar, vai! alături de acest succes gazetele de după amiază ne aduce trista știre că cea dintâi aviațoare, baroana dela Roche a făcut cu aparatul ei o cădere mortală. Doamna dela

Roche e în agonie, aeroplanul ei e sfărâmat. Dumnezeu să aibă în paza sa sufletul martirilor științei, pe copiii glorioasei Franțe!

Tristan.

Discuția adresei.

— Ședința de Vineri a Camerii. —

Discuția adresei continuă fără să provoace multe emoții. De patru zile de când ține discuția au vorbit 11 oratori și mai

Renumitul Circ alui SCMIDT

Reprezentatie de deschidere

azi, Sâmbătă în 16 Iulie seara la 1/28 ore
în ARAD, Béla tér.

sânt anunțați 17 inși. Cu toate că se vor mai anunța și alți oratori, se speră că peste 4—5 zile discuția va fi terminată și Camera va putea începe discuția indemnitațiilor.

În ședința de mâine va răspunde contelei Tisza d. Dr. Ștefan C. Pop, deputatul Șiriei.

După aprobarea sumarului ședinței trecute, comisiile depun pe biroul camerei câteva rapoarte. Apoi se intră în ordinea de zi.

Huszár Károly (poporal) se ocupă cu volnicile multe și mari săvârșite la alegeri în interesul candidaților guvernului. Citează din «Fremdenblatt» declarația contelui Khuen care a numit rezultatul alegerilor un triumf al inteligenței. Sânt convins că și contele Khuen a ris când a făcut această declarație.

Rudnay Alajos (gub.): Par'că voi n'ați făcut volnicii? Da la Privigye?

Huszár K.: Dă ai uzurpat mandatul dela Privigye, care e pătat cu cele mai mârșave volnicii. (Sgomot mare. Președintele îl cheamă la ordine).

Mi ar plăcea să știu cât va ținea unirea în partidul guvernamental, pentru că multă vreme nu pot să stea în aceeași tabără Lukács și Tisza, contele Zichy și Zsilinszky, Vasile Mangra și Sándor Pál. (Ilaritate). Primește adresa partidului poporal.

Rudnay A., cere cuvânt în chestie personală.

Ábrahám Dezső, combate proiectul guvernului și polemizează cu Tisza, spunând că chestia naționalităților nu poate fi rezolvită după cum plănuiește contele Tisza. Politica vestită de el va înaspră numai situația.

Lovászy Márton (justhlist) se declară aderent al votului universal egal și secret și cere introducerea lui cât mai grabnică. Oricât de radicală ar fi reforma electorală, eghemonia națiunii ungurești nu va fi primejduită.

Ministrul-președinte: Khuen Héderváry prezintă câteva rapoarte despre gestiunea bugetară a Croației și trimestrul April—Iunie din Ungaria.

Ședința se ridică la orele 2.

Internatul „Pavelian” de băieți din Beiuș.

— Anunț pentru anul școlar 1910/1911. —

Anul școlar 1910—1911 se împlinesc 20 de ani decând marele arhieru și binefăcător al bisericeii și al neamului nostru, *Mihail Pavel*, după ce mai înainte lărgise și aranjase, conform postulatelor pedagogiei moderne, vechea școală alui Vulcan, a deschis pelângă și spre întărirea acestui gimnaz, un internat de băieți, care după întemeierii, se numește internatul »Pavelean«.

La început acest internat a adăpostit 60 de elevi; dar pe zi ce înaintam, se simțea tot mai tare trebuința lărgirii și a înzestrării acestui institut de creștere și lumină, ceea ce tot din daniile nemuritorului *Mecenat*, din vreme în vreme s'a și făcut. În chipul acesta astăzi internatul »Pavelean« și ca clădire superbă și mândră, și ceea ce privește numărul elevilor, este cel mai mare și mai puternic dintre toate internatele noastre. Astăzi internatul »Pavelean« se prezintă cu cele mai prielnice condițiuni de igienă și solubritate, adăpostind an de an 145—150 de școlari dela gimnaziul nostru superior gr. cat. din Beiuș. Dintre aceștia, fieștecare an, 70 sânt stipendiști din fundațiunea »Pavel« iar cei 75—80 sânt solvenți. Fapt e însă, că și acești din urmă simțesc binefacerile nu numai cele morale ci și cele ma-

teriale — pe cari le ține insti'utul nostru atunci, când într'acest hal de scumpete, pentru 370 cor., dă unui băiat carte, creștere și paza cea bună și vestmintele de lipsă într'un an școlar.

În detaliu condițiile primirii pentru un elev solvent în internatul »Pavelean« de băieți sânt:

1. Pentru un tânăr școlar, în urma rezoluțiunii ven. Consistor gr. cat. din Oradea-Mare, nrul 2222—1909, este de a se plăti la an: 300 cor. pentru întreținere; 70 cor. pentru uniformă; 3 coroane taxă de înscriere și 10 cor., cei din clasele I—VII, pentru meditație (instrucție). De tot 373, respective 383 cor. Taxa de înscriere obligă și pe cei beneficiați. — Plătirea are să se întâmple punctual în două rate anticipative.

2. Fiecare elev la începutul anului școlar are să fie provăzut:

- Cu atestat dela medic, că e deplin sănătos și ca atare apt pentru disciplina seminarială.
- Cu 6 perechi de schimburi — albituri — de pânză.
- Cu 10 batiste și 3—4 cravate.
- Cu 2 perechi de încălțăminte și 10 perechi de ciorapi.
- Cu vestiminte de pat:
 - 1 mindir — saltea — sac de paie.
 - 4 Cersafuri — lințoliuri — (lepedele).
 - 2 perine cu 4 fețe.
 - 1 țol sau 1 papiomă.
 - 1 covor de pat.
 - 4 ștergare.
- 3 perechi de ghete și 1 pentru vestiminte.

Toate schimburile, albiturile și vestmintele au să fie însemnate cu grijă de-acasă cu numele elevului respectiv, fiind numele cusut ori scrie cu cerneală, ce nu se șterge prin spălare, altcum Rectoratul institutului nu poate lua nici o răspundere la caz, când s'ar pierde.

Părinții sau tutorii sânt rugați, ca în decursul anului să nu trimită băieților articole de mâncare.

4. Școlarii, cari corespunzând acestor condiții de primire, vor intra în institut, li-se va pune la dispoziție:

- Locuință sănătoasă, igienică după prescrierea medicului legist, provăzută cu toate cele de lipsă.
- Încălzit, spălat, luminat.
- Vipt întreg și regulat. În special: dejun lap e și pâne; prânz, 3 speci; Duminica și în serbători 4; Cina, 2 feluri.

- Medic, medicină și bale de 2 ori la lună.
- Vestiminte uniforme; 2 rânduri, unul de larnă, altul de vară și 1 palton de larnă (mencikof) pentru 2 ani.

5) Părinții sânt avizați, că pentru eventualele daune făcute de fiii lor în mobile, ori în alte obiecte de ale institutului sânt rezponzabili și au să le plătească.

6. Școlarii se vor prezenta în 1—4 Septembrie st. n. luaintea rectorului institutului însoțit de părinții ori tutorii lor și vor solvi taxele prescrise, să și poată definitiv ocupa și ținea locul în institut.

7. Părinții, cari țin, ca fillor lor să li-se rezerve loc în institut, după ce au căpătat avizul de primire până în 20 August a. c. să trimită 33 cor. din taxa obligată. S'a întâmplat că mulțora li-s'a rezervat loc și încolo nu s'au prezentat făcându-ne confuzie și nedumerire.

Beiuș, 12 Iulie 1910.

Dr. C. Pavel

rectorul internatului și profesor gimnazial.

Notă: 1. La gimnaz în 30 și 31 August se vor da examenele de emendare. — 2. Înmatricularea se va ținea 1—4 Septembrie. 3. În clasa I gimnazială se primesc băieții de 9—11 ani. 4. La înscriere sânt de a se prezenta actul de boțez, b) atestatul școlar, c) atestatul de revacinare.

Taxele: înscrierea 17 cor., didactul pentru sem. I 20 cor., pentru sem. II se poate solvi ori și când până în 1 Februarie. Toți școlarii au să se provadă cu cărțile și revizitele prescrise.

Pentru victimile catastrofei din Bănaț.

Creșterea orfanilor.

Numărul bunilor români cari se obligă a lua asupra lor sarcina de-a crește câte un orfan, sporește pe zi ce merge. Publicăm azi o nouă listă a acestor români bravi:

Atanasie Guttu, bărbier, Șiria, (com. Arad), un băiat de 12—14 ani;

Vasile Mureșan, preot, Seuca (Szódemetes, com. Sălăgiu), un băiat și o fetiță de 11—13 ani;

Gheorghe Papp, preot, Agriș, o fetiță între 12—14 ani;

Nicolae Gheorghită, comerciant, Ohaba de sus Piatra (com. Hunedoara) un băiat de 13—15 care să știe și scrie.

Petru Butariu, păpușar, Halmagiu (com. Arad), un băiat de 10—13 ani.

Teodor Toader, preot, Mărișel (com. Cluj) un băiat dela 8 ani în sus;

Miron Moldovenescu, preot, Marani (com. Timiș), o fetiță de 10—12 ani;

Alexe Popovici, pantofar, Timiș-Recaș, un băiat de 10—12 ani;

Moise Uzum, ospătar, Țerova, un băiat de 12—13 ani;

Petru Iorgoviciu, Vărădia (com. Timiș), o fetiță de 10—12 ani;

Trifon Cetean, faur, Stremți (com. Alba inferioară, u. p. Teniș), un băiat de 14—15 ani;

Avram Giurgiu, preot, Hodliș (com. Arad, u. p. Buteni), o fetiță de 12—14 ani;

Octavian Man, învățător, (com. Mureș-Turda, u. p. Ormeniș) un băiat de 12—14 ani;

Thoma Pascu, contabil, București (strada Gîgogorescu 12, et. II): o fetiță de 1—2 ani.

Ștefan Belloiu, Brăila (strada Regală 43): un băiat de 12—13 ani.

Rugăm preoții și învățătorii noștri din părțile inundate să mijlociască legătura între acești bunii români și orfanii avizați la ajutor străin.

Apelul »Tribunei«.

Cu sumele intrate azi colecta »Tribunei« atins suma de 5000 coroane. Avizăm cititorii noștri că la 20 Iulie n. vom închide subscripția noastră. Contribuțiile ulterioare să se adreseze de a dreptul dlui Dr. Ștefan C. Pop, deputat, Arad, delegatul partidului național-român.

Contribuțiile mai noi sânt: Colecta dlui Gh. I. Todea, sergent-major în Bistrița, dela soldații români și anume:

Gh. I. Todea Sergent major 1 cor., Ioan Bun'a, învățător, 95 fileri, Marc Florian, sergent 40 fileri, Vasile Moldovan, sergent 40 fileri, Silvestru Filip, sergent 10 fileri, Ioan Voda, caporal, 40 fileri, Nicolae Bula, fruntaș, 40 fileri, Dionis u Balint, caporal, 30 fileri, Alecsandru Andronesc, caporal, 30 fileri, Ioan Nechita, fruntaș, 30 fileri, Huci Mafiei, Sima Vasiliu, Suci Vasiliu, infanteriști cu câte 20 fileri, Dragomir Alex., Dragomir Trifan, Pop Iacob, Miata Wilhelm, fruntași cu câte 20

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta pentru că dela **Székely și Réti** fabricanții de mobile în **Marosvásárhely**,

se capătă **garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor** și constă din: **2 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de 360 coroane.**

Tot aceeași cu toalete în 3 părți **400 coroane.**

Mare economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tocmeții separate, în oricare parte a Ardealului. Iaprovînță la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mustre și servim cu prospecte și cu deseme. — Să fim atenți la firmă,

fileri, Nedelea Nicolae, caporal, 20 fileri, Keteles Vasiliu, Cozma Ioan, Ferencz Vasiliu, Ursza Ioan, Ilies Vasiliu, Ioan Iuzsa, Ioan Borodi, Pop Trifan, Ioan Fărcaș, Șerban Ioan, Bojor Ioan, Florian Gheorghe, Pop Alecsandru, Teutisan Aurel, Măgyerusan Gregoriu, cu câte 20 fileri, Hoza Ioan, Turzsa Ioan, Vlasan Ioan, Kozak Simion, Bofa Origorie, Boloz Vasiliu, Batinas Simion, Cendrucz Theodor, Lăcătuș Dumitru, Pozsar Ioan, Hegyes Vasiliu, Kupsa Ioan, Rus Vasiliu, Pop Emil, Pop Alecsandru, Beer N. Maftei Gri-gore, Moldovan Ion, Tot Ioan, Mun-tean Gavrel, Vig Andreas, cu câte 10 fileri, Pașc Ioan 60 fileri, infanteriști, Lazar Victor învățător C. 12.—

Victor Tordășlanu, Sibiu, venitul cu-rat al petrecerilor organizate de »Reuniu-ne meseriașilor români din Sibiu« . . . C. 124.—

Colecta studenților români silvanisti și montaniști din Șemniț: I. Fanal, V. Ambruș, N. Dănilă, A. Mureșianu, C. Moarcăș, V. Oprîș, E. Ambruș, G. Andreas, A. Comșia, D. Mărlan, Al. Mi-halca, I. Moldovan, I. Petruțiu, I. Po-poviciu, E. Precup, I. Șilopu, D. To-muș și C. Vușdea, toți împreună . . . C. 28.—
Attilio Pavletti, Bistrița » 1'10
I. Alema, Ilidze » 20.—
»Bănățana« inst. de credit Bucovăț . . . » 20.—
»Tibescana« inst. de credit Reteș . . . » 50.—
Nicolae Florescu, proprietar, Ighiu . . . » 10.—
Dr. Marius Sturza, Wälischhoff . . . » 20.—
Dr. Virgil Cioban, preot Viena . . . » 10.—
Dr. N. Ciacian, Pecica » 100.—
Oct. Man, inv. Milășel » 2.—

Total: Cor. 397'10
Sumele de până aici: » 4653'58
De tot: C. 5050'68

Apelul partidului național.

La adresa dlui Dr. Ștefan C. Pop, deputat, Arad, au mai intrat următoarele sume:
Ed. Ohica, prefect de Vaslui (România) C. 283'01
Dv. Ștefan Rozvány, avocat în Illa M. » 15.—
Colecta dlui Gavriș Dan, curator prim în Ecztély » 13'54
Laeși Măndru, muncitor, în Resl-czabánya » 20.—
Dr. Ioan Vescaș, avocat în Teaca » 10.—
I. Dumitrescu Morileanu, Marienbad » 100.—
Dr. Zosim Chirtop, avocat în Câm-peni » 100.—
Totalul contribuțiilor de până acum e: » 1501'55

INFORMAȚIUNI.

A R A D, 15 Iulie n. 1910.

— **Volnicie jandarmerească.** D. Eftimie Costescu, preot în Boiu, publică în »Liberitatea« din Orăștie o scrisoare în care arată volnicile mișeștii ale jandarmilor cari atentează chiar și la viața lui. Iată ce spune d. Costescu:

În 8 Iulie în comuna Folt unde sânt locuitor și administrator al parohiei, eram la marginea Mureșului, când deodată vin de către crășma jidovului 2 jandarmi și oprindu se la vre-o 10—15 pași de mine încep ungurește la adresa mea: »Astă-l, Dumnezeuul lui!«, »De ce nu merge asta în România, și țâțe acolo?«

Iar unul luându-și pușca de pe umăr și netezându-și baloneta zice așa ca să aud eu: »Ce bine ar sta asta implantată în creierii acestui valah!« Și în felul acesta sânt urmăriți zilnic. Mi-s'a spus din partea acestor apărători ai cinstei țării ungurești că mult ar da să mă prindă singur, numai odată!...

Duminecă în 10 Iulie, în comuna Boiu, unde sânt preot mi-au venit jandarmii la biserică, au ascultat la ferestri, — au venit la ușa bisericii și au întrebat femeile, că cine cântă în biserică? Și aflând că-s eu s'au retras în crășma vecină și au așteptat. După terminarea slujbei veneam cu oamenii dela biserică. Când eram la vre-o 200 pași dela ușa bisericii, văd că 2 jandarmi ies din crășma jidanului și vin spre noi. Deodată să

opresc în fața noastră, în mijlocul drumului și tremurînd de mânie strigă după ce ne opresc ei.

»Ce adunare e asta?« »Să vă împărștiați, că pe toți vă pușcăm!«

— Eu încerc să le spun că nu este nici o adunare venim dela biserică, atunci îndreptînd baionetele spre noi îmi zice unul, al cărui baionet era la o palmă dela pieptul meu: »Azt a szentséges ur Istenedet mindjárt kiöntön a bele-det!« Iar, al doilea strigă: »Löni!« (»să pușcăm!«) În clipa aceasta dacă nu sar la o parte și de nu întru în grabă în curtea crășmarului strigînd la oameni să fugă acasă, vărsarea de sânge era gata!

— **Conceptul iuridic »Națiune« și »Naționalitate« în Ungaria.** Sub acest titlu va ieși de sub tipar în zilele cele mai apropiate o broșură, care promite a fi din cele mai interesante. Autorul cărții este dl Iosif Popu, judecător la Curie în retragere. Cartea dlui I. Popu se va împărși în următoarele capitole:

»Românii și Dacoromânismul. — Națiune și naționalitate. I. Noțiuni generale. — Ideia de stat maghiar. II. Legea despre egala îndreptățire a naționalităților. III. Promisiuni și confuziuni în chestiunea națională. — Ungaria și Romania. IV. Cum s'ar putea regula chestiunea națională și pedecele ei. Dacoromânismul. — Partidul moderat român. — Renegații.

— **Aradul cere universitate.** Consiliul comunal din Arad a ținut alaltăieri o ședință în care s'a discutat și chestiunea noilor universități plănuite de guvern. Consiliul comunal a hotărît să stăruie pe lângă guvern ca și în Arad să se înființeze o universitate, sau măcar o școală politehnică. Prefectul comitatului Urban Ivan a declarat că va stăruii și el pe lângă guvern ca Aradul să primească o universitate.

Nădejdea Aradului e însă Tisza, alesul orașului.

— **Delapidare mare în București.** Ni se telegrafiază din București că la oficiul central de dare s'a descoperit o delapidare de 560.000 de lei. Procurorul general, înștiințat despre delapidare, a început numai decât interogatoriul funcționarilor superiori, dintre cari unul a fost arestat. Directorul oficiului a dispărut din București. Se zice că ar fi plecat spre Predeal.

— **Cununie.** D-soara Mărioara Max'millan din Brașov și dl Petru Debu din Toderița își anunță cununia ce va avea loc în biserică »Sfetei Adormiri« din Brașov la 17 Iulie n. Felicitările noastre.

— **Mare incendiu în Brăila.** Ni se scrie din București: pela orele 3 și jumătate, un groaznic incendiu a izbucnit la marele magazin cu coloniale al dlui Serafidis.

Focul a distrus întreaga clădire și marfa dinăuntru, care este evaluată la 800.000 lei.

Flaările s'au întins cu iuțeala fulgerului la biourile comisiunii europene, distrugându-le complet, împreună cu registrele, actele și banii cari se aflau în casă.

Focul a luat naștere tocmai în timpul când nu erau funcționarii la biou, pentru că s'ar fi putut salva cel puțin registrele și banii.

Se zice că incendiul a luat naștere din neglijența unor băieți de prăvălie, cari urcându-se cu o lumânare în pod ca să dea niște fisticuri au uitat lumânarea aprinsă.

Din ordinul parchetului cei 4 băieți din prăvălia dlui Serafidis au fost arestați.

— **Necrolog.** Mateiu Vulcan, student al gimnaziului superior din Brașov, fiul dlui părinte Victor Vulcan, a răpauzat la 28 Iulie v., în vîrstă de 19 ani. Inmormântarea lui a avut loc la 29 Iulie v. în cimitirul gr. or. din Oprea-Cârțișoara.

Odihnească în pace!

— **Comoară în zidul unei case.** Alaltăieri a fost dărîmată în Brașov o casă veche și în

scorbura unei grinzi s'a aflat o cutioară de lemn legată cu sfoară. În cutie erau 450 monete de aur de diferită valoare. Mare parte a monetelor erau de pe vremea Mariei Terezia și Carol al VI, apoi lire turcești și galbeni papali. Cutia a fost descoperită de un ucenic. Probabil că această cutie a cărei valoare se urcă la 15000 coroane — să fi fost ascunsă prin jumătatea întâie a secolului 18-lea, când trecuseră grele vremuri de bejenie peste orașul Brașovului. Fostul proprietar se pare a fi știut de comoară, căci a vîndut casa numai cu condiția că dacă se va găsi ceva supt dărîmături, un sfert să i-se dea lui.

— **Sat românesc în Florida.** În statul Florida, din America de Nord, este loc mult nelocuit ori prea puțin locuit, și Americanii îndeamnă lumea străină să se așeze pe acolo, că le dau pământ mult și ieftin, plătit pe rînd. Folosindu-se de acest privilegiu, conducătorii românilor americani au îndemnat pe mai mulți români duși acolo, să se așeze și ei de stat în acele părți, cumpărîndu-și pământ și rînduși. Și fiindcă s'au găsit oameni cari să se hotărască la asta, i-au adunat și i-au așezat în un loc ales, formînd cu ei un sat cu totul nou, românesc, în Florida; botezându-l satul: »Gloria, Fla.«. Foaia »Românul« aduce în numărul său mai nou următoarea știre despre acest sat românesc american: »Gloria, Fla.« Acest frumos nume va împodobi comuna românească din Florida. — »Gloria«, adică bunul renume, e cuvînt latinesc, adecă în limba strămoșilor noștri romani. Așa să spune și românește, așa și englezește, numai căt Englezii nu citesc pe a din urmă, ci îi zic: Glori. — Dar se pricepe ușor.

Florida, statul, să scrie prescurtat: Fla.

Precum au fost glorioși strămoșii noștri, așa și Gloria Fla să aducă glorie neamului românesc!

Numele a fost recomandat de către d. Petru Gulda, din Manchester, Canada, căruia i-s'a trimis premiul de 25 dolari. Satul nostru înal-tează.

Gloria, Fla. are până acum 54 de familii românești.

— **Incendiu într'un teatru din Paris.** În cursul reprezentației de alaltăieri dela »Comedia franceză« s'a aprins un decor al scenei. Tot publicul a dat năvală spre ieșiri și a fost o fericire că un actor mai cu inimă a sărit pe scenă și cu o voce puternică a strigat mulțimei să-și reocupe locurile căci reprezentația se va continua — împiedecînd prin aceasta nenorocirile ce ar fi putut să urmeze. Publicul s'a liniștit încurînd și pompierii localului a înlăturat repede decorul cuprins de flăcări.

— **Conjurația din Constantinopol.** În cursul anchetei conjurației descoperite de curînd în Constantinopol s'a aflat că societatea reacționară condusă de Japidsi e cu mult mai lătită decât se credea mai înainte. Societatea are peste douăzeci de membrii deputați, cari în lipsa de dovezi depline încă n'au putut fi arestați. După arestările operate până aci, comitetul dă mereu semne de viață, prin faptul că în fiecare seară împrăștie pe principalele străzi ale Constantinopolului un număr însemnat de exemplare din gazeta opozițională turcească *Mechrutitke* care apare la Paris și îi e detras debitul poștal pentru Turcia.

— **Din viața lui Turghenief.** Corespondentul lui »World« a aflat în Moscova o mătușă a lui Turghenief, în vîrstă de 75 ani și care trăește într'un azil. Aceasta spune că Turghenief a fost căsătorit în taină cu Paulina-Viardot-Garcia, măcar că nu era despărțită de Garcia.

Romanul păstrat de Paulina e al dragostei dintre ea și Turghenief. De căsătorie n'a știut nimeni afară de soți, de această mătușă și de un preot de sat francez. Paulina nu era despărțită, dar nu mai trăea de mult cu soțul ei. Au avut și o fiică, măritată cu un american din Boston, care nu știe că e a lui Turghenief, ci se crede a lui Garcia.

Romanul avea întiu titlul »Un roman din viața mea«, dar apoi l-a schimbat. E lucrarea cea mai bună a lui Turghenief. Mătușă zice că l-a cetit; dar nu-și

mai aduce bine aminte, căci au trecut 20 de ani de atunci și e bătrână.

Bineînțeles că povestea bătrânei poate fi și basm.

— **Convocare.** P. T. membri ai »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« din desp. Abrud-Câmpeni, precum și toți sprijinitorii cauzei culturale, să invite a participa la adunarea cercuală ce se va ținea Duminică în August n. 1910 la orele 11 a. m. în comuna Albac-Arada, cu următorul program:

1. Participarea la serviciul divin. 2. Deschiderea adunării cercuale și constituirea. 3. Raportul despre activitatea comitetului cercual, raportul casierului și statorirea bugetului pe 1910—11. 4. Alegerea unei comisii pentru încasarea taxelor și pentru înscrierea de membri noi. 5. Disertațiuni populare, anunțate directorului cu 5 zile înainte de adunare. 6. Eventuale propuneri, făcute conform statutelor. 7. Alegerea comitetului cercual pe un nou period de 3 ani. 8. Alegerea a 2 delegați pentru adunarea generală a »Asociațiunii«. Verificarea procesului verbal și încheierea adunării.

Din ședința comitetului cercual ținută la 14/27 Iunie 1910. Romul Furdin, președinte, Demetriu Goia secret. desp.

— **La fondul casei împreună cu hală de vânzare a »Societății meseriașilor români din Blaj«** au intrat următoarele contribuții: D. Iunio Brut Hodosiu, director de bancă din prilejul trecerii cu succes eminent a examenului de maturitate a fiicei sale Margareta Hodosiu 50 cor.; Dumitru Christian, căpitan penz. în București întru amintirea frate-său repauzat Ioan Christian 22 cor.; Emil F. Negruțiu, dirigător în Petrișfalău, în amintirea unchiu-so Ioan Christian 10 cor.; banca »Sălăgeana« Jibou 5 cor. »Sebeșana« Sebeș 2 cor., Ioan Moldovan, casier la »Patria« 4 cor. La întâlnirea de 10 ani a maturizanților din 1900 Ioan Vancea cand. de adv., Ioan Agârbicean, preot în Orlat, Octavian Popa, capelan în Făgăraș; Dr. Ioan Mafor, avocat în Ilia-de-murăș, Dr. Alexandru Niculescu, profesor de sf. teologie din Blaj, Dr. Ioan Cristian, medic militar Chichinda, Nicolae Platon preot Șeușa, Victor Precup, forestier arhidiecezan, Aurel Gajia, prof. la ped. în Blaj toți câte 2 cor. Dr. Bilasko, medic dantist Budapesta 4 cor., Teofil Oltean, preot Fodora-maghiară, Sever Frățilă, preot Ciufud câte 3 cor., N. N. 2 cor., Corioian Bardosy, locotenent la Sibiu. Dr. Ioan Bian, avocat Hususău, Dr. Ștefan Laday adv. Sibiu, Dumitru Bârsan, curelar Teiuși, Ioan Dădârlat jun. pălărier Seliște; Gheorghe Suci, preot Vég-szentmihály câte 1 cor., Ioan Dădârlat senior pălărier Seliște 60 fil. La fondul pentru ajutorarea văduvelor și orfanelor meseriași au contribuit într'ua amintirea răposatului Ioan Cristian, Ioan F. Negruțiu, director prep. Ioan F. Negruțiu inși Iuliu Pop, dirigentul filialei »Economul«, Ghera câte 10 cor. Marin' moșii donatori sânt rugați să primească mulțumirile comitetului.

? : Dentist român în Arad. :
VIRGIL MUNTEAN
:: Szabadság-tér No. 3. ::

Cronica socială și artistică.

Petrecerea dela Siria. În seara de Sf. Apostol Petru și Pavel, în Siria, a avut loc o reprezentație teatrală urmată de danș. Petrecerea a fost minunată, iar sala era plină de lume locală și de prin împrejurimi, doritoare de câteva ceasuri de înălțare sufletească.

Reprezentarea teatrală a fost bine reușită, căci diletanții, în jocul de scenă, cu mult avânt au interpretat rolurile. Mai cu seamă domnișoarele *Aurora Ilica* și *Iulia Suci* precum și domnul

Teodor Bocan au dovedit că au chemarea către teatru. Nici nu se poate mai bine.

S'au reprezentat piesele »Cinematograful«, »Idil familiar« și »Doina«. Ultima piesă este originală a d-nei M. Doboș, soția învățătorului Doboș din Siria. Subiectul e luat din viața dela țară, și toată desfășurarea acțiunii e bună. Asta înseamnă semn bun. Și ar face bine dacă d-na, ar scrie și alte piese populare pentru popor. D-sa a dovedit că e stăpână pe scenă în rolul de Țigancă, Brândușa din »Doina«. Publicul însuflețit a mulțumit prin aplauze pe diletanții cum și pe autoare care merită laude. A urmat pe urmă dans. Zorul zilei a despărțit publicul.

Teatru Bârsan în Hațeg. Ni-se scrie: Ocaziunea cea mai bună pentru cunoașterea stărilor dintr'o societate e câte o manifestare culturală. Pornind din criteriul acesta sentința asupra societății din Hațeg nu e prea favorabilă. În viața monotonă a unui orașel de provincie câte o manifestare culturală artistică românească e un eveniment, care trebuie să trezească pe toți. Nimicurile vieții de toate zilele trebuie puse la o parte cu astfel de ocaziuni, și toți au datoria morală, dar mai ales culturală față de sine înșiși și prin aceasta și față de neamul întreg, de a lua parte la prăznuirea culturii românești ar fi o recunoaștere binemeritată a jertfei aduse cu atâta desinteresare de d. și dna Bârsanu și totodată o ocaziune de curățire a limbii.

Dar să trec la obiect. S'a întâmplat prin o ciudată concidență că teatrul Bârsan concade cu o cină dată de un avocat român din Hațeg. Faptul acesta are urmarea, că așa zisa »elită« a crezut de mai corect a nu scăpa ocaziunea de a cina la respectivul avocat român, decât a participa la teatru.

Pentru cei mulți, lucrul a părut neînțeles. Lumea se întrebă, că oare nu s'ar fi putut amâna cina pe altădată, mai ales că reprezentanțiunea dlui Bârsan a fost anunțată destul de timpuriu?! S'au doar s'ar fi dorit amânarea reprezentațiunii? Nu sânt chemat să răspund la întrebările astea. Atâta pot spune că gurile rele vorbeau, că la caz, dacă s'ar fi amânat reprezentațiunea, cu siguranță s'ar fi amânat și înimoasa cină.

Provința încă nu s'a prezentat ca de alte dată. În schimb ceice au participat, au avut o sară plină de momente de adevărată înălțare sufletească.

Petrecere cu joc în Sângeorgiu. În Duminicile dela 17, 24 și 31 Iulie și 7 August n. vor avea loc petreceri cu joc în salonul de cură al băilor »Hebe« din Sângeorgiu-român. Începutul la orele 7 seara.

ECONOMIE.

Piața grânelor din Aradul-Nou

15 Iulie 1910.

De nou a ploiat, dar puțin și fără să strice secerii început.

De prezent e vreme bună și e nădejde să țină încă câteva zile.

Tirgul de bucate stagnează și afacerile decurg fără nici o animație.

S'a vândut azi

grâu 200 mm.	8.50—	9.—
orz mm.	5.30—	—
ovăș mm.	6.30—	—
secară mm.	6.50—	—
păpușoi 200 mm.	5.30—	5.40

Prețurile sânt socotite la coroane și după 50 kg

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 5 Iulie 1910.

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următor

Orlu nou

De Tisa — — — — —	20 K. 60
Din comitatul Albai — —	22 » 90
De Pesta — — — — —	20 » 40
Bánffyánesc — — — — —	20 » 70
De Bacsa — — — — —	23 » 40
Secară de calitate I. — —	14 » 20
Orzul de nutreț, calitate I. —	12 » 75
Ovăs de calitate I. — — —	14 » 10
Cucuruz — — — — —	11 » —

BIBLIOGRAFII.

Biblioteca Lumina à 30 fil + 5 filer.
Nr. 1 Em. Gârleanu, Trei Vedenii.
Nr. 2 H. de Balzac, Călăul, traducere de A. Mândru.
Nr. 3 Ion Agârbicean, Prăpastia.

Dr. Vasile Suci profesor, Hipnotism și Spiritism. Studiu critico teologic 1 cu 50 fil.

Pr. D. Voniga. Mizerie, boală, crimă și degenerare sau Alcoolismul și urmările lui. Din punct de vedere economic, igienic, moral și național. Conferință pentru combaterea alcoolismului 160

La librăria »Tribuna« se află de vânzare:
Boicaș Lucian, Năvăliri barbare. Nuvelă 1-
C. Tutoveanu. Albastru. 1-
Ioan Adam. Aripă tăiată 2-
N. Iorga Istoria literaturii românești vol. I 5-
N. Iorga vol. II 5-
N. Iorga: Les dernieres elections en Hongrie et les Roumains. (Iuln 1910) 20 fil.

La Librăria Tribunei să află de vânzare:
Convorbiri Literare à 1.75 + 10 fil porto Nr. 1
Vol. 2. Convorbiri Literare à 1.75 + 10 fil porto. Nr. 2
Vol. 2. Convorbiri Literare à 1.75 + 10 fil. porto Nr. 3
Vol. 2.

La fiecare carte rugăm a se mai adăuga 5—10—30—20 fileri pentru porto. poștal.

Comandele de cărți etc. precum și prețul le să se adreseze către: Librăria »Tribuna« Arad str. Deák ferencz 20.

Redactor responsabil: Iuliu Olurgiu.
»Tribuna« institut tipografic, Nichin și com

BORSZÉKI

Borszék perla apelor minerale, remediu neîntrecut contra boalei englezești și a anemiei. Ca beutură recortitoare neîntrecută, între toate celelalte ape.

Kardos Miklós, reprezentant și vinzător en gros pentru — ARAD. — Telefon: 647
Se găsește la firma Daniel Lajos » 98
Dür Kocsárd » 130
Éles Armin » 44
Färber Lajos și fratele » 311
Nagy Farkas » 263
Fejér Gyula » 75
Hoffmann Otto » 598
Crienfeld Ignátz și alți. De asemenea în orice cafenea și cârciumă mai bună.

Mașini de cusut, biciclete, motoare, mașini de scris, mașini agricole și gramofoen, la

FALKIMRE

se pot procura cu plătere în rate

►► **Mare atelier mecanic de reparaturi.** ►►

Montare de sonerii electrice și reparare. Atelier de reparat mașini de scris și decusut, biciclete și motoare
Cu stimă: **Falk Imre, Kolozsár, str. Deák Ferencz nr. 30.**

ANUNT.

Caut

o păreche de români harnici

bărbatul să fie ca logofăt la moșie, iar femeea lui să știe a conduce cu pricepere gospodăria. Informațiuni la **N. Lupan, București, Calea Victoriei 24.**

Nou magazin de blănărie.

Am onoare a aduce la cunoștința stimatului public din loc și jur că, am deschis un **magazin de specialitate**, alnesbortat, după cele mai moderne cerințe

in palatul contelui Nádasdy din Arad strada Forray.

Am in depozite: șaluri și blăni pentru femei, căciuli și manșoane, apoi pentru stradă și haine de călătorie etc. Primeșc din acest ram orice lucrări noul și reparaturi, îngrijire pentru vară etc.

Scopul meu e să servesc on. clientele marfă și lucru bun, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Cerind sprijinul on. public, semnez

cu distincția stimă:

Kovács Géza
blănar.

Credit pe ipotecă, pe cambliu și pentru officianți mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

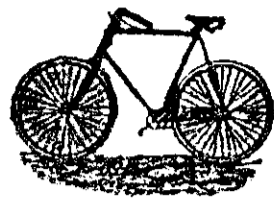
Telefon nr. 376.

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățitor chimic, broderie, și institut pentru spălătul rufelor cu aburi, în **ALBA IULIA Gyulafehérvár. Széchenyi-u.** (lângă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și orice lucruri din bransa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și clopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Mașini de cusut pentru treburile casnice sau industriale, de cea mai bună fabricație.

biciclete și gramofone

se pot cumpăra cu prețuri moderate

și plătitre în rate favorabile la

Bodor Béla

magazin de mașini de cusut și biciclete în

Făgăraș, Str. Honvéd Nr. 11.

Asudarea mânilor! Asudarea picioarelor! Asudarea subțioarelor!

Incetează în decurs de o oră dacă folosim:

„SUDORAN”-ul

a lui **MOLNÁR.**

Copiile epistolelor de recunoștință sunt autentice de notarul public

Stim. dle farmacist! Medicamentul »SUDORAN« comandat de la Dta, vă mărtuiesc, e bun și mi-a folosit. Primiți mulțămitele mele. Cu stimă Cont. S. P.

On. d. Molnár János, farmacie la »Duhul sfânt« Szombathely. Nu pot întrelăsa ca să nu vă fie cunoscut, că medicamentul d-tale »SUDORAN« contra asudării picioarelor și subțiorilor are efect surprinzător și e nevătămător și cu conștiința liniștită îl recomand oricui. Cu stimă Sz. M. căp. inretr., R. St. Die! Din »SUDORAN«, leac contra asudării

picioarelor, mânelor și subsuori am procurat încă pentru 3 persoane, și întrebându-i despre rezultat, l-au lăudat foarte. Cu stimă A. S. învățător, Gy.

St. Die apothecar Molnár! Răspunzând la cartea d-tale, am cea mai mare recunoștință pentru »SUDORANUL« d-tale. Pentru că și eu am suferit în mare măsură de asudarea picioarelor și după două massage mi-a trecut de tot. Am mântuit și alții mulți cu productul d-tale și te rog să-mi mai trimiți 2 sticlețe — și acestea pentru alții. Am rămas cu stimă G. K. ospătar S.

St. Die apothecar! Am primit »SUDORANUL« comandat, contra asudării de picioare, mâni și subsuori. Credemă, că cine-l folosește după receta prescrișă, îl află de neapărut. Cu stimă F. E. coafăr, F.

Așa zisul »SUDORANUL« contra asudării de picioare, mâni subsuori, pregătit de d-voastră, are un efect atât de excelent și sigur, că cu cea mai bună conștiință îl pot recomanda nu numai celor din patrie ci și străinătății, întrucât »SUDORANUL« întrece mult toate fabricatele străine, de cari m'am folosit până acum. Îți datoroz n ulțămită, că m'am scăpat de boala neplăcută, Salut R. A. învățător A.

Se poate comanda la pregătitorul:

Molnár János, apotecar în Szombathely.

Prețul unul flacon 1 cor. 30 fl.

dacă se trimite suma înainte, porto-franco.

Nu mai »SUDORAN« prov. cu marcă să se primească.

IOSEF JIKELI

SIBIU, str. Ciszădici Nr. 47.

Telefon Nr. 190.

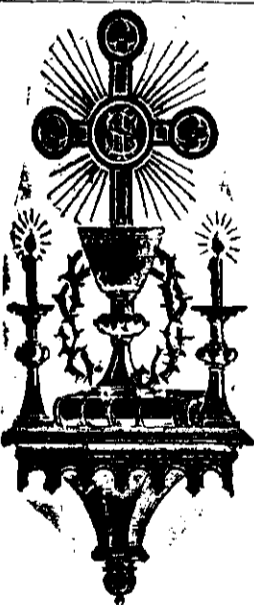
neguțătorie pentru articli de sticlă, porcelan și metal; fa furii și blide înflorate, rame pentru icoane, globuri și lămpi, oglinzi țigle de sticlă.

Recomandă scule bisericesti:

Cupă și vas de botez; Potire argintate pe dinăuntru aurite; Cădelniță; Căldărușe pentru apă sfințită; Candele de părete de bronz; Candele argintate; Cruci; Sfeșnice de altar; Candelabre.

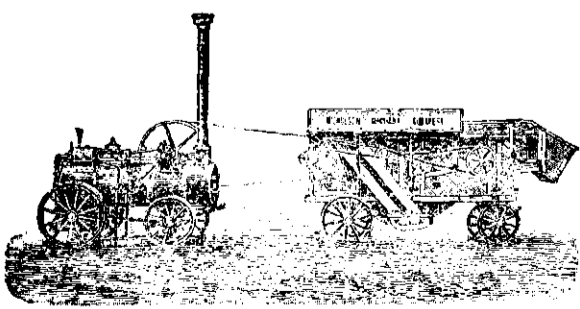
Ieftin de tot: **Candelabru aurit**, pentru 6 luminări, în mijloc cu vas pentru unt-de-lemnă și glob de sticlă roșie cu prisme de sticlă cu tot K 43—

— La dorință se vește cu catalog gratis și franco. —

Anunțăm onorata clientelă că avem încă **trei mașini de treierat** cu șase cai putere și două cu putere de 4 cai,

pentru încălzit cu pae, lemne, sau carbuni, pe cari le putem imediat pune la dispoziția celor cari au lipsă de ele. **Garantie.**

Condițiunl avantajoase de plată. **Frații Burza, Arad, Boros Béni-tér 1. :**

— Tot-felul de pâine bună de cartofi din Brașov. —

TENTESCH VILMOS JÁNOS brutărie și pregătitor de alimente. :- Brașov—Brassó, Közép u. 23. (Ó-Brassó). :-

Ous-tuoasă.	Specialități de prăjituri: pesmet (biscuit) de ovăs și grâu pentru sănătate, pâine lată pentru diabeti, pâine de ovăs pentru reconvașenți, pâine Graham, prăjituri cu nuci Graham, pâine de nuci Graham, pesmet (zwiebak) de nuci Graham, pesmet (zwiebac) de slad de nuci Graham, pâine fină și dură Graham pentru anemici — și suferinzi de stomach și pentru nutrirea pruncilor. — Căfea-caramel-cereale poame, extracte de nucă (unt de nucă).	Nutri-toare.
-------------	--	--------------

Ușoară de mistult.	Distins la expoziția internațională a brutarilor în anul 1907, din Budapesta cu medalia de aur și la expoziția internațională de igienă din Paris cu medalie de aur și cu dipl. de on. Catalog gratuit.	Prodncătoare de sânge.
--------------------	---	------------------------

Specialități de prăjituri și pesmet (zwieback) de Brașov.

Pâinea întărește inima omului.

Sănătatea este comoara cea mai prețioasă.

Dacă voiți să cumpărați mezeluri și șuncă
— din loc curat și pregătite gustos —

Să vă adresați:

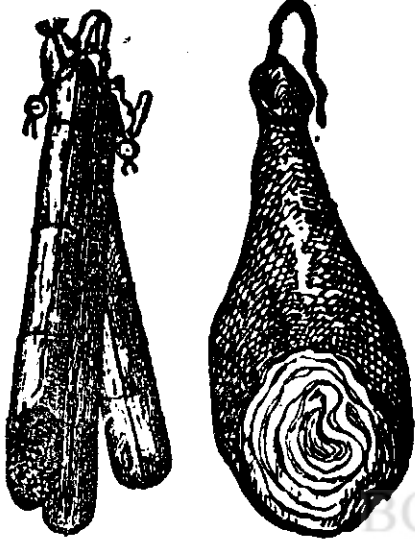
către fabrica de măcelărie și cârnărie cu putere
electrică (fond. în a. 1879) a lui

LÁSZLÓCZKY TESTVÉREK

CLUJ—KOLOZSVÁR, Mátyás király-tér 23. (Iparospalota)

unde se pot căpăta zilnic următoarele mezeluri:

Pariser — — —	Cârnaț-șuncă — —	Galantin de mai — —
Crinolin — — —	Rollui șuncă — —	Masaic — — —
Extra — — —	Rusesc — — —	Picior umplut — —
Caș de carne — —	Rollut rusesc — —	Mortadella — —
Caș cu măieș — —	Paranen — — —	Goltha — — —
Cârnați p. vâtațori —	Măieș rece — — —	Mensel — — —
Cârnați cu sl. p. vânăt	Caș rece de măieș —	Caș de limbă — —
Sa'amă de vavă — —	Pastete de mai — —	Sângerete cu slănină —
Pastete de sânge — —	Rollui de pept — —	Limbă umplută — —
Caș de porc I — —	cu felurite umflături ș.a.	Rollui de carne — —
Caș de porc II — —	cu sânge, mai, limbă.	Galantiu de vițel — —
Cași de urăchi — —	Tortă de carne — —	Pastete de ciuperci — —
Ca-taboș n'gru — —	Cra-ovsan — — —	Pastete de mai de găsoă

Comandele, atât cele din pro-
vință cât și cele din loc, se
execută prompt și în calitate
neexcepționabilă,

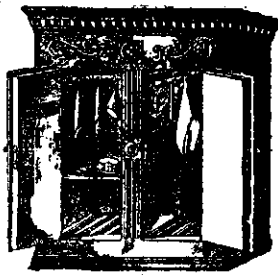
Recomandăm preparare pro-
pria, precum și șunce de Cașovia
și Praga, carne fină, slănină
albă, afumată, ardeată, fiartă și
pentru unsoare și unsoare proas-
petă de porc.

Cărnuri proaspete, ș. a.
carne de vită, de vițel mare și
sugător zilnic carne de porc
și de miel dimineața dela orele
6—1 și d. a. dela, 3—8¹/₂.

Dulapuri de gheață

— sunt indispensabile pentru orice casă! —

Dacă vrei să cumperi un dulap de gheață bun, trainic
trainic și ieftin, atunci comandă invenția proprie de du-
lapuri a lui **Moskovitz** a căror părți constitutive se pot
desface ușor și curăți, făcând în

ghiață o economie de 5% la sută. —
Prețuri foarte moderate. Prospecte de
prețuri ilustrate trimite gratis și franco:

Moskovitz S.

fabricant de dulapuri de gheață în
Budapesta, VIII, Rökk Szilárd-u. 10.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobire
pietrelor și fabrică de pietrii monumentale

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA sculptor și
iestru piatra

Atelierul central al fabricii: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate
proprii din: marmoră, labrador, granit,
sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József-út 25.

Canciarle Centrală:

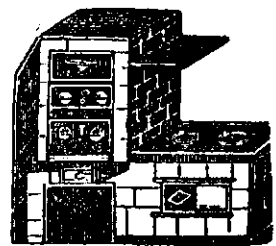
Nagyszeben, Fleischergasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

Zorger György

lăcătar artistic și pentru clădiri
Nagyvárad, Körös-utca 9.

Pregătește orice lucrări din acest ram, cât și reparaturi ca

scări, coridoare, cerdacuri, grillage,
căminuri, porți, ferărie pentru portale
și clădiri, deasemenea repararea și
prefacerea caselor vertheimiane etc.

aranjament pentru — — — rie de metal aranja-
măcelării și căsăpii, — — — mente pentru biserici
basreliefuri, strungă- — — — in execuție splendidă.

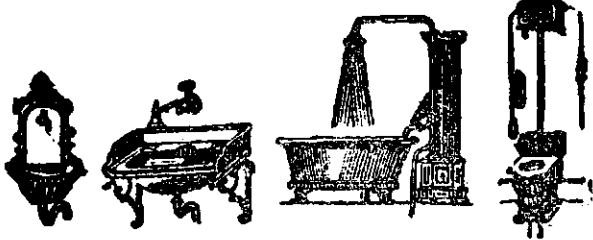
Desemnuri și prospecte se trimit gratuit.

ATENȚIUNE.

Primesc orice lucruri de tinichiglu ș. a.: învelirea
coșurilor, t rnrilor, teraselor, instalări de apeducte, aranjarea
cabinelor de baie, — latrine și canale, de asemenea și orice
lucru aparțină-

tor acestui ram;
imbinări de ca-
nale și curăți
lor, etc. etc. rea

Toate a-
ceste lucruri se
efectuiesc solid
și foarte ieftin.

AVIS!

Pentru arhitecți și antreprenori e tot aici depozit de
var de Vlădeni, stins și nestins, să vinde în cantități
după trebuință și foarte ieftin. Cu deosebită stimă:

Max Ruck, tinichiglu, instalator **Nagyszeben, Heiden-**
și vânzător de var în **gasse 9.**

● Artefactele de Granit ●
● și piatră de Var. ●

Knott József, Majdán.

● Prima fabrică Lugoșană de Cement și ●
● Intreprindere pentru lucrări de Beton. ●

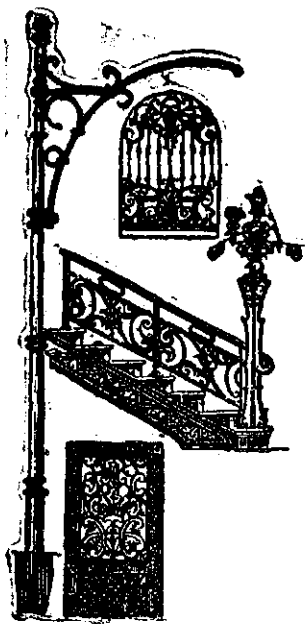
● Intreprinzător de clădire. ●

● Telefon nr. 119. ●

● Cancelaria Fabricii de Cement și clădire: ●

● LUGOȘ, str. Buziașului, vis-à-vis de casa vamei. ●

● Artefactele mele sunt aranjate cu ●
● cele mai nouă mașini sfărâtoare, ●
● prelucrătoare și lustruitoare de ●
● piatră și întreprind orice lucrări ●
● de pietrărie în granit sau în ●
● piatră de var. Pe comande furnizez ●
● în cel mai scurt timp pietrii și lespezi ●
● de piatră prelucrate. Lucrări de ●
● sculptorie se pregătesc după desem- ●
● nuri cu cea mai mare punctualitate. ●
● Furnizez: bolovan, piatră cloplită, ●
● prund de granit și sfărâmături de ●
● granit pentru prunduire de drum, ●
● precum și la tot felul de lucruri de par- ●
● dositor, pietrii de acoperit și mărginit. ●

B. Bak Sándor

lăcătar și zidar specialist

Kolozsvár, Malom-u. nr. 16.

Recomandă vârtaje pentru ferestri sistem Szultzberger, sunt cele mai bune — reprezentanță pentru părțile ardelen.

In nou zidita fabrică se execută:

tot-felul de lucrări de lăcătar, fiere pentru zidiri, compoziții de fier, gratii și lucrări de fier, etc. gratii și lucrări specialiste de faur. — Telefon nr. 508.

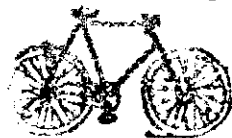

In magazinul de
mașini de cusut
biciclete

a lui
Kalmár Mihály

Cluj—Kolozsvár, Czertóró-u. 56.

se pot cumpăra orice mașini de cusut pentru gospodărie și industrie, deasemenea biciclete deplin echipate, plă-tind lunar, în rate avantajoase.

In atenția onoratelor dame!

In salonul de modă pentru
pălării speciale de dame,
deschis în Sibiu, Flescher-gasse Nr. 7—9,
al d-nei **Johanna Jekeli,**

se găsesc în bogat asortiment cele mai noi modele de Paris, atât gata cât și forme numai. Intrarea e liberă și neobligătoare, prețurile cele mai moderate.

Se primesc totfelul de reparaturi și transformări; pălării de doliu se fac gata în 24 ore.

Se află în depozit tot-felul de reticule, genți pentru dame, moderne și prima calitate.

SENZAȚIE!

Marele magazin de modă

aranjat după modelul orașelor mondiale

a lui

Püspöky Miklós

Kolozsvár, Mátyás király-tér 20.

(In propria casă, edificată pentru acest scop).

== Secții deosebite. ==

Modă bărbătească | Modă pentru copii

Modă pentru femei | Trusouri

Rufărie, Pânze, Albituri.

Pentru atelierul meu de împletit ciorapi, primesc orice comanda.

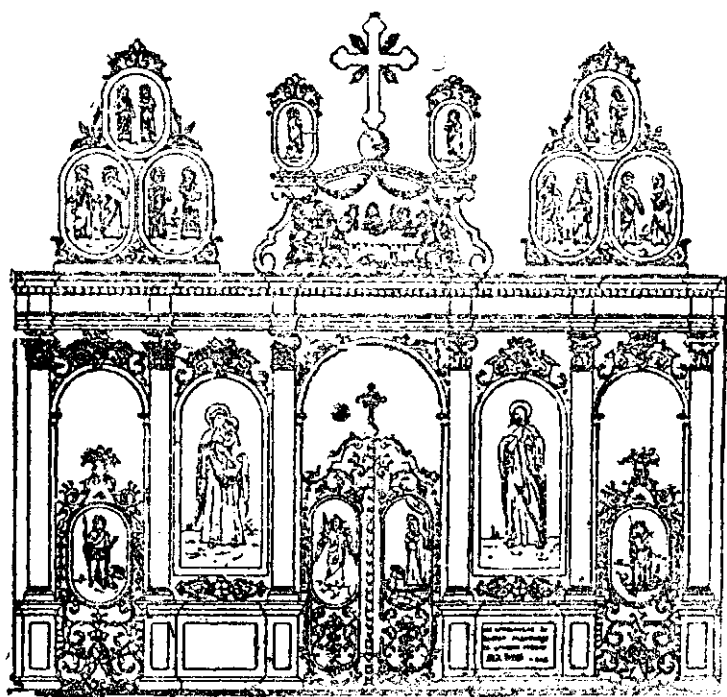
Fondată la 1870.

Fondată la 1870.

— Edificător de altare și iconostase bisericesti. —

Komáromi László

Rákospalota (l. Budapesta) Str. Főut 49.

Edifică și aranjază pe deplin:

altare, iconostase, icoane, statuie, strano, amvoane, scaune (bănci) bisericesti, ș. a.

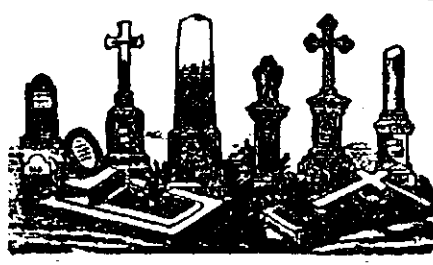
Renovez pe deplin, ori în parte bisericile pe lângă prețuri foarte ieftine. Poftim pe ori-cine să binevoiască a compara preliminarile mele cu ori-care din străinătate.

RICHTER și ZEPENEU

BISERICA-ALBĂ
— Szászky-ut 112. —

pietrari

— VÂRȘET —
Ferencz József-tér 23.

Recomandăm on. public din Vârșet și jur cele mai moderne

MONUMENTE MORMÂNTALE

de granit negru șvedian, sienit, labrador,

marmoră albă de Ruschița, trachit pentru cripte și pentru tot felul de zidiri.

Liferăm din piatrăria proprie tot felul de lucrări de branșa piatrăriei. Depozit de pietri de hotare.